

NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO ČETRTLETNO DIN 15 CELOLETNO DIN 60/ZA INOZEMSTVO JE DODATI POŠTNO/OGLASNO POŠTENIKV/POSAMEZNA ŠTEVILKA PO DIN 150. POŠT. ČEK. RAČ. 13.188

ORJUNA

VREDNIŠTVO IN VPRAVA V VČITELJSKI TISKARNI/ROKOPIŠI SE NE VRAČAJO/ANONIMNI DOPIŠI SE NE PRIOBČVJEJO/POŠTINA PLACANA V GOTOVINI TELEFON ŠTEV. 906.

Nova vlada.

Jugoslavija ima svojo dvanajsto vlado.

Za dobo od 1. decembra 1918 do začetka novembra 1924, torej za pičlih 6 let, je brojka previsoka, ker pomeni, da se vlada menja povprečno vsakega pol leta. Ker pa traja kriza vsakokrat po 3 mesece, pomeni to dejstvo, da smo pravzaprav vseh teh šest let v politični krizi ali pa tik pred njo.

Ni čuda, če smo vsi skupaj te takozvane politike do grla siti. Toda — vkljub vsemu pa pravzaprav ta žalostni pojav ni tako prečuden. Zakaj?

Evo, baš nacionalisti vedno naglašamo staro istino: Vojna in veliki prevrat sta nas zatekla nepripravljene. Srbi so bili sicer naš Piemont, toda bili so vzgojeni velebrski. Imeli so majhno, požrtvovalno, toda po domače upravljano državo. Potem so krvaveli v dveh težkih balkanskih vojnah, izgubili ogromno življenj v epidemijah, zasedli Staro Srbijo, ki je bila šeststo let pod Turki in 60 let v revoluciji, ter vsa polna črepin in ničesar drugega. Potem je prišla svetovna vojna, Albanija, Krf, okupacija. To pomeni za šestmilijonski rod smrt 2½ milijona duš, opustošenje vsega, pogin cele miade generacije. Samo pod Avalo je padlo 5000 študentov, v Surdulici je poklanili 6000 najuglednejših Srbov iz Stare Srbije. Ostanek je demoraliziran v okupaciji, v emigraciji, — ali veste, kaj stvarno pomeni vse to?

Hrvatska je bila vedno dežela veleposesev, židov in cerkve. Ločena od vseh drugih naših dežel, po smrti Strossmayerjevi brez volje, Starčevićanstvo je bilo brezplodno. Khuen je gospodaril 20 let in njegovi sledovi se poznajo še danes. Kmečka revolucija pod Khuenom je bila socialna. Politična glesla Hrvatstva pa so bila zgolj državopravna. Narod ni imel volilne pravice. Hrvati so leta 1923. pravzaprav kot narod prvič volili. Prej je politika bila le šport »kaputašev«. Leta 1918. je Hrvatska doživela in socialno revolucijo. V Frankovi deželi je jugoslovanska ideja bila nepoznana. Zato še danes hanaovska sodrga razbija srbske trgovine in grdi »Kranjce«, in zato seljak drvi za Radićem in njegovimi gesli.

Slovenija je bila avstrijska in škofovsko. Radetzky in Mahnič sta bila tvorca naše duše. V Bosni so gospodarili generali in kuferarji. Čitajte »Gospodina Franja«. Tam najdete fotografijo. Črna gora je bila cela le privatna blagajna Nikole Njegoša. Vojvodina pod madžarsko peto. Dalmacija osamljena, brez stika s Sarajevom, Zagrebom, kaj še z Beogradom.

Naša ideja je pri najmlajši generaciji študentov in Sokolov. Niti pri enem odstotku!

Ta narod je dobil svobodo v dar. Edino del naroda je zanjo krvavel in sedaj ne razume, odkod nasprotje od drugega dela naroda.

Italija je pred 60 leti bila v sljčni krizi. Danes je velesila. Mi bomo preje.

Dvanajsta naša vlada je v rokah 2 strank Narodnega bloka. Prišla je po eksperimentu, da bi se vladalo s sporazumom separatistov, s sodelovanjem enega dela nacionalistov. Pred nedavnimi smo izrazili dvom, da bi ta kombinacija mogla kaj delati ali doseči. — tem manj, ker je v Davidovičevem klubu bil močan Veljkovičev, torej velesrbski vpliv.

Predno se je posušilo naše črnilo, se je že izkazalo, da je eksperiment separatističnega bloka nemogoč. Pod plaščem sporazuma se je pripravila nova protijugoslovanska ofenziva Radića, Turkov in klerikalcev z nemškim sodelovanjem! Eksperiment »sporazuma« je končal tako, da smo danes od njega bolj oddaljeni kakor preje, in ob odstopu enajste vlade je izšel njen manifest, ki je protidržaven, katerega je pa poleg Korošca, Mačka in Spaha podpisal tudi Davidovič! S tem je prelomil svojo nacionalno tradicijo in šel med separatiste.

Nova vlada je seveda prav tako strankarska vlada, kakor sploh vsaka parlamentarna vlada. Moralna kriza cellega naroda se pozna vsaki njegovi stranki. Mi si obdržimo proste roke nasproti dvanajsti vladi, kakor smo si jih obdržali napram enajsti. Obče je mnenje, da je današnja politika sploh zlo. Ali naj mi to politikarstvo povečamo z lastnim strankarskim nastopom? To bi bila usodna napaka, vsaj sedaj. Pač pa moramo pospešiti razvoj svoje lastne ideje. Praktično to lahko storimo na mnogih poljih, kjer še nikdo ne deluje. Glavno pa je, da skrbimo, da se dvigne zaupanje v našo nacionalno moč. Nacionalist mora pobijati defetizem, dvigati zaupanje v državo, skrbeti za njeno moč. Parlament mora biti delazmožen in naj dela.

Dvanajsta vlada je volilna vlada. Od nje zahtevamo spoštovanje zakonov, ustavitvev persekucije proti nam, izpolnitev nujnih zahtev invalidov in dobrovoljcev, boj korupciji, — in si pridržujemo pravo ostre kritike! Glavni naš notranje-politični problem pa so volitve. Pri- nesti morajo red in sigurnost in odstraniti iz parlamenta možnost nadaljnje stalne krize. »Iz krize ven!« To je sedaj geslo.

Dvanajsti november.

Še-le štiri leta je tega, Ali jih ni že štiri sto?

Ob pol I. zjutraj je bila 12. novembra 1920. v krásni vili divnega kopaljšča Santa Margherita Ligure (ob Ligurski obali) zbrana odlična družba, da podpiše listino, ki je takrat bila donekle i svetovne važnosti. Za druge je bil z njo v glavnem spravljen iz sveta »italijansko-jugoslovanski spor«. Za nas pa...

Več dni so trajala »pogajanja«. Bila so nejednaka. Za naše zastopnike so bila bitka na mrtvi straži, na izgubljeni poziciji. Situacija slična, kakor 1870 pri Sedanu ali 1917 v Brestu Litovskem ali 1919 v Versaillesu in Saint Germainu. Mirovna pogajanja. V Santa Margherita-Rapallu sicer ni šlo za formalna mirovna pogajanja po italijansko-jugoslov. vojni. Toda šlo je za zaključenje nenormalnega stanja, za dosego nekoga provizorija. Šlo je za »normalizacijo«, če se smemo po fašistovski izraziti. Napisal se je dokument, ki bo ostal dokument naše celokupne narodne sramote. V plebiscitu na Koroškem smo Slovenci doživeli svoj separatni najsrამotnejši poraz, odkar smo na svetu. Od časa Avarov in Bavarcev, od Frankov in Sama in Ljudevit-Posavskega in kneza Bore pa do Napoleona in Radeckega nismo bili tako tepeni, kakor 1920. na Koroškem. Od takrat nam je vžgan žig: Robske duše.

Od 11. ali pravzaprav 12. novembra 1920. pa datira po sijajnih srbskih in dobrovoljskih zmagah na vojnem polju — največji diplomatski peraz mlade Jugoslavije.

Zgodovina teh let od 1914. in dalje še ni napisana. Najbrže tudi nikdar ne bo. Kajti ti dokumenti so strahota. Koliko je bilo tu storjenih pogrešk, je strahota.

Ne pišemo, da bi te pogreške očitali. Zgodovina je konstatira. Diplomatske pogreške nosijo ime Pašiča med vojno in Trumbiča med mirovnimi pogajanjmi, Rapallo pa nosi formalno ime Trumbiča, Vesnića, Stojanovića. Več ko ta imena pa pomeni, od kod izvirajo te pogreške?

Tu pričinja kritika nacionalizma. Kar smo doživeli na Koroškem, v Rapallu, na Reki, to je vse le posledica naše prošlosti. Mi nismo bili en narod, nismo to hoteli biti, in še danes nismo. Bili smo preje vedno le slučajna sosesčina teh narodov, ali morda niti narodov. Problem malega naroda smo iskali. Ko je bil najden, ga nismo našli mi. Nismo spoznali, niti spregledali. **Problem malega naroda je, postati velik.** Toda ta izrek je ostal nerazumljen.

Postavili smo nekoč tezo ujedinenja. Danes je ta program že oficialen. Toda v srcih naših treh plemen še ne. Glavni naš moralni in nacionalni problem je še vedno: Ali smo en narod ali trije narodi?

Separatisti pravijo: Vedno smo bili Slovenci in nič drugega, Hrvati in nič drugega, Srb in nič drugega. Mi pa pravimo: Da, bili smo. Toda to je bilo odvisno od naše volje. Danes pa počemo biti več samo to, marveč danes hočemo biti Slovenci in zato Jugoslovani, Hrvati in zato Jugoslovani, Srbi in zato Jugoslovani. Kadar bo vsakdo ne le čutil, ampak vedel, kaj je posledica takšne zavesti, takrat bo naš moralni in nacionalni problem rešen.

Da je vodil naše diplomate jugoslovanski nacionalizem, ne bi bilo prišlo do usodnih pogrešk, do tekme med Pašičem in Trumbičem, in že popreje ne bi bilo potrebno iskati smernic šele v emigraciji. Toda vojna nas je zatekla nepripravljene v misli in programu. Tik ob letu 1912. smo šele v krvavi zarji Kumanovski zagledali svoj cilj.

Za ta cilj ni bilo žrtve. Nekaj desetih obsojenih študentov, trojica ali četvorica komit iz Slovenije, demonstracije v Pragi. Več člankov. To je bil pričetek našega nacionalnega probujanja.

Potem žrtve hekatomb, ki so padle v vojni in niso vedele, zakaj. Slovenec je padel za Avstrijo, Dalmatinec in Bosanec za Avstrijo, Hrvat za Avstrijo in ugarsko-hrvatsku nagodu, Vojvodjan za Ugarsku svetega Stefana, Srb in za Srbijo in Črnogorec za Črnogoro. Za Jugoslavijo je padel le tisti, ki je vedel in verjel, da zanjo pada, in je svoje življenje zavestno dal na njen oltar. A koliko je bilo takšnih?

Danes pa je takšnih že več. To smo mi, ki hočemo sebe in ves rod vzgojiti v zavesti, da je nad slovenskim, hrvatskim in srbskim narodom še nekaj višjega, vsem trem skupnega: Nacija jugoslovanska, z lastno zavestjo in voljo in lastnim nacionalnim verovanjem in čustvovanjem. Nacije, ki so prožete takšne volje, takšnega čustvovanja, takšne zavesti, — takšne nacije dosežejo na svetu ono mesto, katero jim gre. **Takšne nacije ne doživljajo koroških pčebiscitov, niti rapalskih pogodb.**

Pogodba ni sklenjena med Italijo in Jugoslavijo. Samo med Italijo in kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. Poznejše tedaj, ko bo naše seme že šlo v klas, bo ta pogodba razveljavljena. Morda mirnim potom, morda s krvjo. Toda novo pogodbo bo podpisovala vsa Jugoslavija, v kateri ne bo smelo biti razlike med narodno zavestjo srsko, hrvatsko in slovensko; kdor jo bo podpisal, bo zastopal Reko in Pazin in Pulj, Trst, Nabrežino, Postojno, Gorico in Bovec ravnotako, kakor Gjevrgelijo in Prizen in Beograd in Zagreb.

Od podpisnikov rapalske pogodbe so že trije mrtvi, Vesnić in Stojanović in Bonomi. Ostali so politični mrtvci, Giolitti in Sforza in najnovejši Radićev pristaš Trumbić. In mrtva je tudi že samostojna država Reka, porojena v Rapalski pogodbi. Kar se je potem zgodilo z Reko, in kar se godi dandanes z razmejivajo, to spada na ravnosti kos papirja, kakor vse druge naše pogreške, in izvira iz tega razloga. Mi še nismo Jugoslovani, ampak šele postajamo. Kadar že bomo, nas bo usoda nehala tepiti. Takrat ne bomo biča več zaslužili, danes ga pa zaslužimo še izdatno.

Kvišku, robske duše, vsaj na dan obletnice, vsaj enkrat na leto! Nacionalisti, mi pa kvišku srca!

Pred odlaskom.

Znam, da se u našem starom kraju zamerava svakome, koji samo pokuša da javno kaže svoje mišljenje o političkim pitanjima, kad nije profesionalni političar. Ali ja sam tri četvrtine svog života proživio u novom svetu, gde svaki građanin ima ne samo pravo da otvoreno govori što misli o stvarima javnog interesa, nego gde svaki slobodan građanin tu svoju dužnost zaista ispunjava. Samo tako se može provoditi uspešna kritika i potpuna kontrola u državnoj upravi, jer su profesionalni političari skoro uvek u prvom redu partizani, pa često stavljaju interes svoje stranke iznad državnog interesa.

Neka mi radi toga bude dopušteno da svojim zemljacima u domovini kažem nekoliko iskrenih reči u ime pozdrava pred konačnim napuštanjem Evrope. To ne će biti ništa osobita, jer ono što ja vidim mogu da vide svi koji predudržavne granice da mirno gledaju iz daljine na državu kao celinu i na njen odnos prema ostalom svetu. A neću ni nastojati da kažem nešto novo, jer ima mnogo starih istina koje treba ponoviti da budu uvažene kako treba i zapamćene koliko je nužno.

Našu zemlju stranci redovito nazivaju Jugoslavija jer im je službeno ime Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca previše komplicirano, ali stranci često našu zemlju nazivaju i Balkan, a to ne znači uvijek da nam hoće predbacivati ozlogla-

šeni »balkanizam« nego baš da istaknu zavidnu važnost geografskog položaja balkanskog poluotoka, koji on zaista ima, jer je opkoljen sa tri mora: Jadranskim, Egejskim i Crnim morem, jer je opasan sa velikim rekama i gorama, i jer spaja Evropu i Aziju. Pa zato stranci kao da nas hoće upozoriti koliko bi mi bili moćniji, sigurniji, mirniji i sretniji kad bi samo mogli da budemo pametniji u našoj nutarnjoj i vanjskoj politici. I njima je, kao i mnogima od nas, smešno kad čuju da Slovenci traže posebnu Sloveniju, Hrvati separatističku Hrvatsku, a Srbi hegemoniju ili amputaciju; jer sve te odeljene državnice trebalo bi

gledati mikroskopom na svetskoj mapi kad bi uopće neko ozbiljan hteo da se bavi takovim sitarijama.

Naš narod ništa ne može za sebe postići niti igrati neku ulogu u svjetskoj politici, ako se bude delio na troje. Što može jedan nepun milijon izolovanih Slovenaca? Zar se oni mogu nadati da će sami drugu svoju slovenačku polovinu osloboditi od Italije? A što može da učine tri milijuna Hrvata, kad je to tek jedan poveći svetski grad, ali s tom razlikom da u njemu skoro i nema analfabeta, a ima sve što uvetuje napredak, snagu i ugled: industriju, trgovinu, saobraćaj škole, biblioteke, muzeje i, t. d.? U bivšoj Austro-Ugarskoj, koja je imela većinu slavenskog pučanstva, bilo je lakše Hrvatima nego li bi im bilo u vlastitoj poluslobodnoj državi ugroženoj od strane Italije, Njemačke i Madarske, a bez ičije pomoći. Pa što bi mogli i Srbi bez Hrvata i Slovenaca, a još k tome kad bi im Hrvati i Slovenci bili neprijatelji uz Bugare, Madare, Albance, Italiju, Njemačku, Tursku i sve pogranične države, koje samo čekaju priliku da se obore na oslabljenog suseda? Nedavna iskustva morala bi nas podučiti da nas uzajamni interesi upućuju da živimo u skladnoj državnoj zajednici i onda kad naš narod ne bi imao zajednički jezik i kad bi inače bilo moguće da se povuče granica između Srba i Hrvata. I ne samo to, nego mi Jugosloveni treba na nastojimo da i Bugare, kao četvrto pleme Južnih Slovena, predobijemo za državnu zajednicu s nama Jugoslovenima. Tek onda ćemo biti snažna država na Balkanu, koja će moći da živi u miru i napreduje u kulturi; jer se slabiji susjedi neće više usudivati da napadaju na naše zemlje i da nas smetaju u mirnom radu koji naš većinom seljački narod želi, treba i zaslužuje poslije tolikih vjekova patnja, robovanja i ratovanja.

Napokon. Vi u domovini ne smete zaboravljati ni na ovaj milijon nas koji živimo u tuđim zemljama. Drugi narodi se brinu za svoje iseljenike, i ako oni u svojim državama broje na desetke milijona, i imaju relativno manji procenat emigracije, a mi, malobrojni, ne brinemo se za iseljenike, i ako je osmi dio našega naroda u tuđini, ne računajući i na veliki moralni i materijalni kapital koji oni predstavljaju. To naše iseljeničtvo imalo bi za našu državu veliko značenje, i kad se državna uprava ne bi ni brinula za njih, samo kad bi u našoj domovini prilike bile takove da nas naša slobodna država privlači a ne da nas odbija sa svojim izravicama, neradom i korupcijom, čega se čovjek u stranom svijetu mora da stidi. Pa zaista, ako se veliki dio našeg iseljeničtva odnaruđuje i prima podaništvo stranih država, to u prvom redu treba zahvaliti domaćim političkim prilikama koje su uzrokom da se ljubav izvesnog dela našeg iseljeničtva prema domovini ohladnila.

Mi svi dobro vidimo da nije krivica na jednoj strani. Krivi su ve-

Najnovije!

Filmski star Jackie Coogan je prispel v Ljubljano. Vidi se ga samo v Elitnem Kinu Matice 13. 14. 15. /XI. Vsa, kdor želi videti tega največjega umetnika, katerega so v Evropi sprejemali vladarji in celo sam papež naj si ogleda film: »Cirkuški otrok« Izven programa: Novi Gaumont-Journal. Predstave se vrše ob 1/2 4, 5, 1/2 7 in 1/2 9 uri zvečer.

likosrpski radikali sa svojom hegemonističkom politikom, a i krivi su i hrvatski frankovci sa svojim austrijskim srbožderstvom. Kriva je neiskrenost nekih srbijanskih političkih vođa, ali kriva je i nedosljednost nekih hrvatskih prvaka. I jedni i drugi se više brigu o svojim plemenskim i partijskim interesima nego o dobru države i narodne celine.

Mi u Americi, prigrihli smo jugoslovenski program i zagrijavamo se za Jugoslaviju; jer znamo što u tudini znači imati veliku i moćnu državu. Mi smo videli kako se u Americi stvaraju države i narodi. Mi smo promatrali kako se Englez, Irac, Francuz, Nemač, Talijan i Slaven pretvaraju u — Amerikanca, pa se ne možemo dosta načuditi zašto se kod nas narod istog jezika hoće da deli na Srbe, Hrvate, Crnogorce, i t. d., i kako se sva naša politika vrti samo oko tih sitnih i smešnih pitanja, mesto da se svi brinu kako će se sirotinja naša nasititi i kako će svima biti bolje kad pamet i marljivost ljudska obradi racionalnije naša plodna polja, iskoristi naše ogromne šume, rudnike, vodopade, plovnice reke, luke, mora i sva neizmerna bogatstva naše lepe domovine, kojoj slične nema u celom svijetu.

O kamo sreće da konačno pregleđa zdravim okom naš ispačeni i

daroviti narod, pa da se već jedanput izade iz tame, u koju su ga zaveli nesavesni plemenski i stranački demagozi, da širokim i ravnim putem pođe k velikom cilju i organizovanju moćne i snažne Jugoslavije na našem slovenskom Balkanu.

Duboko sam uveren da će zdravi smisao za bolji život napokon ipak izneti pobjedu nad glupom i slepom politikom velikosrpskih hegemonista, hrvatskih i slovenačkih separatista i da će oslobođena i ujedinjena jugoslovenska braća naći puta i načina da urede i odnošaj sa Bugarima, tako da i mi još za života vidimo ostvaren san naših otaca: mirnu i sigurnu, naprednu i jaku Jugoslaviju od Jadrana do Crnoga Mora, od Soče do Soluna.

Neka u toj našoj Jugoslaviji, ravnopravnih slovenskih plemena, zavlađa mir, da se naš narod posveti radu na polju civilizacije i kulture, na sreću svih nas, a naročito na veliku radost nas koji danas iz daleka gledamo sa boli u duši kako je sav naš narod u svojim sitnim svadama bedan i jadan.

Živela nedeljiva Jugoslavija ravnopravnih Srba, Hrvata, Slovenaca i Bugara!

London, 5. Nov. 1924.

Franjo Petrinović.

Ali — ali.

Živimo u dobi, ki je ena najbolj kaotičnih, kar jih pozna zgodovina in z vsakim dnem se veča tudi pri nas število onih, ki pričentajo polagoma uvidevati, da tako kakor sedaj, ne more in ne sme več dalje. Rekli bi skoro lahko, da je to več ali manj sploh mnenje celokupne naše javnosti; in to mnenje je dobro. Morda je to še edini zdrav pojav naše bolne sedanosti.

Stari principi, po katerih se je posebno v naši mladi državi vladalo zadnja leta, so doživeli popolen pomol, ki je izzvenel v naše sramotne in žalostne vladne krize, ki so se doslej vedno ponavljale. Že opetovano smo naglasili, da ni nobena naših današnjih strank sposobna izveliči nas iz močvirja, po katerem brodimo in naravnost neverjetno je, da se še nadejemo na eni strani ljudje, ki mislijo, da bi bilo bolje, če bi prišla pri nas na krmilo zopet Pašićeva in Pribičevićeva vlada, na drugi pa, če bi dobili absolutno oblast pri nas Korošec, Radić in razni drugi njim podobni možje preživelih principov.

Prvi so menda že popolnoma pozabili, da pod vladno takozvanega »narodnega bloka« ni bilo, ali vsaj bistveno ni bilo prav nič bolje, kakor pod vladno »sporazumškega bloka«, drugi pa niso videli, kdaj temu, da so imeli za to cele tri mesece časa, da Korošec, Radić, Spahjo in Davidovič, za časa svoje vladave niso prav nič storili, kar bi bilo le za trohico bolje od onega, kar so napravili njihovi predniki. Vsa ona zla, ki so se očitala Pašiću in Pribičeviću, so zagrešili tudi Korošec, Radić, Spahjo in Davidovič;

nekatera še celo v mnogo večji meri kakor prvi. In pri tem osebno ti gospodje niti niso toliko krivi, da naših problemov ne morejo rešiti in naših razmer ne morejo izboljšati. Rojeni in vzgojeni so bili v gotovih principih, ki so bili nekoč, pred svetovno vojno, ko so bile prilike docela drugačne, morda celo dobri, ki pa so danes popolnoma napačni, in za zdravljenje in urejevanje današnjih razmer docela neuporabni, zato so še danes sužnji teh principov, katerih se ne morejo in nikdar ne bodo mogli otresti.

V tem leže vsi vzroki njihovega neuspeha in vsa tragika njih in naših današnjih razmer in zato, samo zato, s te strani in po tej poti ni rešitve. Stari predvojni politični principi so odigrali za vedno svojo vlogo, kakor jo prej ali slej doigra vsaka stvar v živem, vedno izpreminjajočem se in naprej, v nove daljave stremecem življenju. To življenje je preslono, da bi se dalo vklepati v nesodobne spone. Vsakogar, ki se v svoji naivnosti loti takega posla, stre brez usmiljenja. Tu ni pomoči. Nova doba zahteva novih principov in ker prinesejo te nove principe lahko samo novi ljudi, zahteva tudi novih ljudi. V teh novih principih in v teh novih ljudeh leži naša rešitev in edini izhod iz današnjega žalostnega in sramotnega kaosa.

Ne pomagaj nič; s tem se bodo morali prej ali slej sprijazniti tudi vsi tisti, ki tega zaenkrat še nečejo ali ne morejo verjeti. Kajti, kaj je bolje: da ob sedanjih preživelih principih bolnega in degeneriranega parlamentarizma in ekstremnega

demokratizma propade in obuboža ves naš narod, vsa naša država in da se v sedanjih trzavicah nazadnje morda zelo zdrobi, ali da se prizna princip poštene, sposobne, agilne in nacionalne diktature, ki s smeolo operacijo odstrani z našega narodnega in državnega telesa vse one bojne tvore, ki okužujejo naše ozračje. Mislimo, da je to vprašanje danes najbolj aktualno v vsem našem javnem življenju in da bi se v tem smislu moral izvesti plebiscit.

Pred nami je na izbiro samo dveje: na eni bolnj parlamentarizem z nesposobnimi strankami in nesposobnimi in pokvarjenimi politiki, ki nas dovede v propast — na drugi diktatura poštenih, sposobnih in zdravih, ki nas dovede v življenje reda, razvoja, razmaha in razrasia v velik, edinstven in bogat narod. Na naši javnosti je, da izbira in izbere: eno ali drugo! Kdor je za prvo, naj se še nadalje oklepa sedanjih strank, kdor je za drugo, naj stopi v naše vrste. Iz nacionalne diktature se bodo komaj rodili principi nove, zdrave in res prave demokracije in principi novega stanovskega, ne strankarskega parlamentarizma.

Do takšnega mnenja je prišlo mnogo dobrih narodnjakov. Slična je tudi miselnost italijanskega fašizma. Toda baš Or-Ju-Na je vedno naglašala (gl. Bartulovića, »Orjuna, nie cijij in metode«, in sklepe obeh kongresov), da italijanske fašistske metode niso naše in da je eventualna diktatura pač le ultima ratio, če drugače ne gre. Doslej res

ni drugače šlo. Toda mi smo imeli šele en izvoljeni parlament, in v njem je bilo preveč separatistov. Natančno pogledano, imeli so večino. V zavesti naših političnih strank smo še vedno tri plemena. Od teh pa ni po vojni nobeno pokazalo organizatornih sposobnosti. Tudi diktatura takšnih sposobnosti ne ustvari, kjer jih ni. Dokaz: Španija z nesposobnim Primo de Rivero. Dokaz: Italija s sposobnim, pa vključno temu brezuspešnim Mussolinijem. Diktatura je le sredstvo trenutka, v najboljšem slučaju je mogoča za eno ali dve leti, potem postane kriza še lujsja. Dokaz: Rusija, ki samo vegetira.

Zreli narodi so parlamentarni narodi. Toda parlament ne sme biti torišče državnopravnih borb, kakor v stari Avstriji in sedaj pri nas Parlament mora biti mašina treznega pozitivnega dela. Takšno trezno pozitivno delo se pa mora ravnatoko vršiti izven parlamenta. A v parlamentu samem je delo mogoče le, če ima parlament trdno delovno večino, ki se opira na državno idejo. Ta ideja pa mora biti edino le ideja jugoslovenskega edinstva.

Problem naše organizacije je, da najdemo najbolj praktično in najbližje pot za ozdravljenje moralne krize, za pospešenje praktičnega podrobnega dela, za »depolitiziranje«, če hočete. Orjuna ima nalogo, da o vsem tem razmisli trezno in da misli do kraja ter išče konkretnih rešitev za danes, ne za pointrajšnjem.

Še o „narodni samozavesti“.

Zadnjič smo citirali »Slovenec« članek o »narodni samozavesti«, kjer se članek postavlja proti imenu »jugoslovenski« in smo opozorili, da so ravno oni, ki se zdaj daje imena tako sramujejo, spravili svoje »sledove resničnega avstrijakantstva« pod to ime. Mi pa odločno protestiramo, da bi se to ime zlorabilo kot znak kakega avstrijakantstva in opozarjamo na to, da se je ravno v znamenju tega imena vršil ves čas boj proti Avstriji in da se v deklaraciji leta 1917. povdarja pred vsem skupnost in enakost jugoslovenskega naroda in sami dr. Korošec je bil glasnik te misli. Kako se more torej zdaj zmerjati ljudi, ki še priznavajo ta naš resnični evanđelji, za karikature in protunardne izrodke? Pisatelj članka je najbrže kak lažijugosloven, ki ni mislil resno niti leta 1917.—18. na jugoslovenstvo, ampak mu je bilo vse skupaj humberg. Zato je ostal v srcu avstrijakant in je še danes, ker se bori proti lastni državi. Mi bi mogli biti v resnici zadovoljni, da se je našlo poleg treh imen: Srb, Hrvat, Slovenec, neko višje skupno ime, ki se je uveljavilo tudi v evropskem časopisju in bi nas s svojo praktičnostjo in lepoto dosti boljše predstavljalo pred svetom, nego formula SHS. Pa o tem se je že mnogo pisalo. S tem nihče nič ne izgubi, ker s tem od nikogar ne zahtevamo, da bi ne bil Srb, Hrvat

ali Slovenec — nasprotno vidimo, da so najboljši Srbi, Hrvati in Slovenci bili jugoslovanji in narobe: le majhne duše so se upirale veliki skupnosti. Svet ni tako poučen od nas, da bi onemogel poznati naše malenkostne razlike v jeziku in če bi mu hoteli te razlike dokazovati, bi se nam smejal, ko bi se spomnil na razlike drugod, kjer imajo tudi skupno ime in razna narečja.

S preziranjem skupnega imena kažemo samo mržnjo — do skupnosti. Naj se nam ne pride z obrahljenimi ugovori, češ, da so bili Srbi najbolj proti temu imenu in da zato ni bilo sprejeto v ustavo. Srbi so morda res imeli nekaj vzroka ohraniti pred svetom svoje državno ime — posebno ko so kmalu videli, kako »novi Jugoslovanji« malo marajo za skupno državo in položaj pri sprejemanju ustave je bil tak, da ni bilo mogoče uveljaviti v oficijelnem naslovu države jugoslovenskega imena. — S tem pa ni bilo rečeno, da bi se to ne moglo zgoditi v bodočnosti, ko bi bili res — Jugoslovanji. Koliko pa imamo zdaj od tega, ko s tako vneto povdarjamo svoja tri imena. Sai »Hrvat« Hrvat ne pomeni več ime — ampak političen protidržaven program. In na Slovenskem smo zdaj že »protinardni«, če smo — jugoslovenski. Tako se iz enega zla rodi drugo in danes se vse bori proti temu, kar je bilo leta 1918. naš

skupni ideal — in vzporedno z odporom proti jugoslovenskemu imenu, gre boj proti — Jugoslaviji in proti — Jugoslovanom.

Vi pravite, da jugoslovenskega naroda ni — dobro — saj tudi italijanskega ni bilo, dokler ni bilo — Italije. Kaj pa je narod? Narod ne tvori samo jezik — ampak še marsikaj drugega. Po različnih preteklih stoletjih je bilo treba tak skupno čuteči, hoteči in ustvarjajoči narod šele ustvarjati oziroma vzgajati; mi ne trdimo, da je treba vzeti narodu njegovo takozvano »samobitnost«, — saj je to tudi nemogoče — stoletja opravljajo pri tem svoje delo — zahtevamo pa, da izgine iz naroda, kar ni naše in njegovo, kar so stoletja pod tujimi vplivi v njem zapustila in da se pod tem pokaže ona naša prava narodna duša, ki bo po svoji naravi slovenska in jugoslovenska. To volja za vse tri dele našega naroda. Ako »Slovenec« trdi, da »ljubezen do lastnega naroda (on misli n. pr. slovenskega) ni in ne sme biti sovražstvo do drugega naroda« — je to prav povedano — dejstva pa kažejo, da ni tako in da je povdarjanje treh narodov dovedlo do položaja, v katerem se naša država nahaja sedaj. Jugoslovensko ime bi bilo rešilo vsaj naš državni čut, ki je mnogo trpel vsled »plemenskega separatizma«. Mi torej svojega naroda nikomur ne »izdajamo« kakor trdi »Slovenec« — ampak ga hočemo rešiti. Komu naj bi ga izdajali? Hrvatom? Ali Srbom? Če smo pa v eni državi! Izdaja ga le tisti, ki je proti tej državi — in to so separatisti.

»Slovenec« povdarja, da je bila slavnost v Peči, ko so zopet vstoličili patrijarha, popolnoma srbska. Dobro. To je bila srbska ali pravoslavna cerkvena zadeva in morebiti bi bil celo kak »Jugoslovan« proti temu, ko bi bili hoteli dati tem slavnostim bolj »jugoslovensko lice«, če bi bili imeli kak »omedeljen mislek radi kakega občutljivega Slovenca ali Hrvata«. — Tisti »občutljivi« Slovenci in Hrvati nismo mi, ampak so na oni strani, kjer se vedno govori o »balkanizmu« in če bi bili Srbi dali slavnosti bolj splošen značaj, bi se gotovo kdo oglašil proti »pravoslavni propagandi«. Pa recimo, da je bilo vse prav in da bi bil — vsak Srb in to po pravici razžaljen, ako bi mu hotel kdo predpisovati, kako naj proslavlja on svoje nacionalne svetinje. Dobro! Vzemimo kaj primerne! Na primer Gosposvetsko polje. Ali je boljše, da ga poznamo kot svojo slovensko zadevo — ali naj mu damo bolj — jugoslovensko lice?... Ali pa tisočletnica hrvatskega kraljevstva, ki pade na prihodnje leto? Uboga Jugoslavija, koliko bo prestala zaradi tega jubileja, ker bo — čisto hrvatski in ne — jugoslovenski. Treba je namreč povedati, da je zgodovina treh delov našega naroda precej različna in da — ni vse »slavno«, kar se nam zdi. »Slavna preteklost«, »stara slava« — »slavna zgodovina«... Same »slavne zgodovine« seveda nima noben narod — a priznati moramo, da je pri nas najslavnijeja vendar le srbska. In ker »nacionalna samozavest«

LISTEK.

Žarkov večer.

V soboto, dne 8. t. m. je priredila naša vrla Orjuna Šiška v prijazni dvorani »Bellevue« Žarkov večer, da na ta način počasti spomin svojega neumrlega mestnega glavarja — junaka Zarka Boltavzerja.

Predsednik organizacije br. Svoboda je otvoril večer, naglašujoč, da nam je dolžnost delovati v prilog naše organizacije s samozatajevanjem in največjo vneto ter v dosego našega vzvišenega cilja žrtvovati tudi svojo svobodo, kar je storilo že par vzor-članov, na čelu jim brat oblastni predsednik Marko Kranjec (navdušeni vzkliki), da treba žrtvovati tudi svoje življenje, kakor imamo primer pri neumrlih naših bratih Francetu Slajpahu, Stanku Znidaršiču in Zarku Boltavzerju. (Navzoči vstanejo). Pozval je prisotne, da ne žalujejo za padlimi, ker oni niso umrli, temveč da nenstrašeno delujejo dalje izvršujoč oporoko padlih junakov.

Zatem je podal besedo br. Vladimiru Pfeiferju, ki je održal sledeči žalni govor:

Bratje, sestre in Vi vsi, prijatelji naše ideje, ki ste prispejli semkaj, da se skupno oddolžimo spominu heroja Zarka, iskreno pozdravljeni!

Usahnili so krvavi potoki na bojnih poljanah, zagrnili se in uiličili stotisoči grobov, kajti nad zelenimi brdi je vzplavala zlata zarja, prinašajoča blagoslov in svobodo. Pretrgali so se okovi in verige jetnikov, vstali ponižani in razžaljeni, in iz množice zlomljenih kosti se je docela dogradila hiša, uresničile se želje podjarmljenih pradedov. Ne mogočna, a vendar prostorna hiša njim, ki so ji bili zvesti in ki so hrepenele po njej, pretresna pa sovragom — žaljujočim po temnicah in robstvu.

Na zeleni livadi se je zbrala trimenska mladež — nadepolna in cvetoča — zarajala ob pesmih kraljeviča Marka in Majke Jugovičev v bratskem kolu, toda, ni bilo dolgo temu, že se je prikradel v to hišo val sovražstva in mržnje do rodnega brata. Nastajala je bojazen, da se začno rušiti stebri stoletja težko grajene stavebe — in takrat se je porodila v naših dušah misel rešitve. Začeli smo se zbirati, navduševali drug drugega, meneč, da nam bode domovina z ljubeznijo povračevala vsa naša prizadevanja.

Orjuna Šiška! Kdo je bil, ki je prvi prihitel pod prapor Tvoj? Vaš in naš Žarko! Kdo bi ga ne poznal, kdo se ne z veseljem in ponosom spomnil nani! Bil je mladenič, prežet idealizma in brezmejne ljubezni do Nacije in domovine, do priatelj in glavar strumne akcije. Kako samozavestno je stopal pod praporom Tvojim, kakšno jekleno disciplino je upeljal v akcijo — to veš Ti — Orjuna, ki ga pogrešaš.

A domovina nam je obrnila hrbet kakor vlačuga, ljubeča tistega, ki se ji bliini, prezirajoča in zasmehujoča onega, ki jo ljubi.

Zajajali so zopet grobovi — novi — sprejeli v svoje naročje novih žrtev za svobodo in ujedinjenje: brata Franceta, brata Stanka in najmlajšega — brata Zarka. Izgubila je domovina tri najboljše sinove, Orjuna — nenadomestljive brate. Zalovali smo, toda v žalovanju ni rešitve. Zavedajoč se njih junaškega umiranja, strnili smo se podvojeno v čete, da vršimo in dovršimo načrte, da izpolnimo želje dragih nam pokojnih bratov.

Jedva so ugasnile luči na tisočih gomilah, jedva se razpepela zadnja baklja na grobeh junakov, že se je porodil nov žalni dan. Ni to žalni

dan bratje in sestre, nai bode to dan veselega spomina nani, čigar spomin in ime sta se vdolbila v globine številnih idealnih narodno-čutečih src kot nikdar izbrisen pečat. Proč s tugo in solzami, proč z jasnimi spomini — naprej k delu!

Težka in velika je Tvoja naloga — Orjuna!, velika in trudopolna zadostitev oporoki brata Zarka. Vajeni smo bojov in trpljenja. Še se bodo razpenjali nad našimi prapori težki svinčeni oblaki, še nam bode grobov in jetnikov Markov, a ne smemo se strahiti vsega tega, kajti oporoki mrtvih bratov mora biti v celi meri zadoščeno, naša mlada domovina pa iztrebljena sovražstva in našim potomcem pripravljena jasna pot v bodočnost.

Orjuna! hodi pogumno naprej po začrtani poti, da osvobodiš poslednje selo sovraga, da rešiš poslednjega trpečega brata težkih okovov suženjstva, da Ti bodo kedaj uresničeno zavzele besede našega velikega pesnika preroka: Le vstani, vstani borni narod moj, Do danes v prah teptan, Pepelni dan, ni dan več Tvoj, Tvoj je — vstajenja dan!

Mrtvim bratom trikratni Slava, Slava, Slava! Vam bratje in sestre pa krepki orjunaški »Zdravo!«

Z gromkim »Slava« in »Zdravo« odzvali so se prisotni pozivu brata govornika, ter si v duhu obljubili, da hočejo s podvojenimi silami delovati v procvit naše organizacije in dosego naših ciljev.

Brat Burja je s svojim meliko donečim lepim glasom izvajal nekaj dobro uspelih pevskih točk, pri čemur ga je spremljal na glasovirju brat Brunobič.

Orkester šišenske organizacije je izvajal na svojih godalih razne priljubljene in lepo uspele komade, med drugim ciklus iz »Hoffmannovih pripovedk«. Publikla je bratu Burji in njegovemu spremljevalcu, kakor tudi dičenemu orkestru z zanimanjem sledila ter jim viharno aplavdirala.

Omenimo naj še, da je brat Petruška pri tej priliki recitiral svojo nalašč v ta namen zloženo pesem, v kateri se spominja junaka Zarka in neumrlega nam predsednika brata Marka Kranjca. (Pesem danes priobčujemo).

Večer je potekel zelo animirano in pristrčno ter bi bilo želeli, da tudi ostale organizacije posnemajo marljivo Orjuno Šiška ter na ta način doprinešajo do čim pristrčnejšega medsebojnega zblizanja naših članov.

vest» — zahteva, da vsak narod slavi svojo zgodovino in ker bi »možgani ne bili v redu« pri onem, ki bi hotel »kateremukoli teh treh državotvornih narodov kratiti njegovo nacionalno zavest« — in mora država storiti svojo dolžnost. »Kadar obhaja hrvatski in slovenski narod svoje nacionalne slovesnosti« — bomo v smislu »narodne samozavesti« imeli razne proslave, na katerih se beseda »jugoslovenski« ne bo smela izpregovoriti in bomo pri tem pozdravljali zastopnike »bratskih narodov« (n. pr. Hrvat in Srbe) zraven pa bomo v smislu »samozavesti« govorili proti — skupni državi, kar se bo že prihodnje leto pokazalo pri proslavi hrvatske tisočletnice, zato pravimo: slavnosti v Peči so bile jugoslovenske, čeprav so bile srbske, bile so naše, ker niso nikogar izključevale — dolžnost drugih je bila, da bi bili prišli. — Srbi imajo tudi biti na kaj »samozavestni« — pa so tudi skronni — naša »samozavest« pa takoj vodi v preziranje družega in je le prebogosto vzrok, da lažemo sebi in drugim. Skratka: »nacionalne slovesnosti« pri nas, t. j. pri Slovencih in Hrvatih, ki imajo čisto slovenski ali hrvatski značaj, so le prerade »protinacionalne« in služijo le v reklamo »narodni samozavesti« in mislijo, da so tem bolj slovenske in hrvatske, čim bolj so protidržavne in protisrbske. Tudi tu bo bolj za vse, če jim damo »bolj jugoslovensko lice«.

O vrednosti slovenske »samozavesti« bomo izpregovorili prihodnjič. Za danes naj opozorimo le še na stavek, ki pravi: »V srbskem narodu je vsak Jugoslovan zaveden Srb« — torej vendar-le Jugoslovan! Mi bi isto trdili o nas: »V

slovenskem narodu je vsak Jugoslovan zaveden Slovenec«. (Ali je tudi narobe res?) In potem: »Ako proglašajo (Srb) svoj jugoslovanski program, izjavlja s tem le, da kot zaveden Srb in hkrati velesrb v imperialističnem smislu«. (Torej je vendar-le prav, da Srb proglašajo svoj »jugoslovanski program« — jugoslovanskega naroda pa sploh ni! Kaka kolobocija!) Mi bi na to lahko rekli: »Ako proglašajo Slovenec (namreč mi!) svoj jugoslovanski program, izjavlja s tem le, da kot zaveden Slovenec ni hkrati »veleslovenec« v imperialističnem smislu« — torej ne separatist. Ako hvalite Srbe, ki mislijo jugoslovensko, zakaj zmerjati s »kreaturami« in »protinacionalnimi izrodki« nas, ki mislimo istotako. Saj v tem je ravno razlika resničnega in lažjugoslovenstva, da vi to ime zlorabljate in ga zdaj že zanikujete — mi pa ga hočemo uveljaviti in uresničiti — ker je za nas vse rešilno prav tako, kakor je bilo leta 1918. V njem je ideja, ki je podrta staro Avstrijo in dvignila v življenje našo državo — in vkljub bojem separatistov in avtonomistov in vkljub vsem »samozavestim« bo za nas vse in za našo državo rešilna le jugoslovanska narodna zavest. Slovenska samozavest, kolikor je je bilo pred vojno — je bila veliko prešlaba, da bi bila izvojevala boj proti Avstriji — rešiti jo je morala jugoslovanska zavest — danes pa, ko je vzrasla — je postala ošabna — in ker politika ne pozna hvaležnosti — se je obrnila proti rešiteljici. Nam pa ni zato, da bi reševali kake napuhnjene »samozavesti« — ampak da rešimo pred temi nevarnimi samozavestmi državo — zato smo jugoslovanski nacionalisti.

Dovolj bodi petletne korupcije in izdajstev! Imamo najboljšega kralja, kar jih pozna zgodovina in tudi še mnogo sposobnih in poštenih uradnikov. Strnimo se vsi, ki trpimo pod današnjimi razmerami in želimo dobrobit države in naroda, pometimo brez izjeme z vsemi lopovi in postavimo na čelo naše lepe in bogate domovine poštene in sposobne možje, da nam uredijo gospodarske razmere in državne interese tako, kakor bi že davno lahko bili. Samo čista

vest, trezna pamet in železna pest, sme zasesti mesto ministra, nikoli pa koruptna ali nesposobna oseba. Tako kakor doslej ne gre in ne sme iti dalje! Pometimo z vsemi črnimi elementi za vselej in rešimo našo lepo domovino dokler je še čas. Kadar bomo to delo dovršili, potem se nam ne bo treba več sramovati pred celim civiliziranim svetom, da je otrok vprašal očeta, če je res, da tudi ministri kradejo.

A. K.

Neverjetno protežiranje Nemcev pri Trboveljski družbi.

Vsled izpraznitve nekaterih mest je morala Trboveljska družba izvesti nova imenovanja; pri tej priliki smo doživeli sicer staro, vendar danes neverjetno izživajočo prakso, da so bili zopet protežirani Nemci-inozemci na škodo domačinov Slovencev. Centralno ravnanje je pred kratkim imenovalo dosedanjega provizoricega obratovodjo separacije inž. Schneiderja za definitivnega jamskega obratovodjo ter porinilo drugega Nemca inž. Raaba na mesto, kjer se mu odpira v najkrajšem času možnost sličnega povišanja. Najlepše pa je to, da je imela družba na razpolago Slovence z daljšo prakso, ki jih je postavila na manj važna mesta, tako, da zaostajajo v činu vedno za protežiranci. Navedeni Nemci so prišli k družbi po prevratu in torej gotovo nikdo ne bo mogel trdit, da so morebiti vsled svoje »dolge« prakse posebno usposobljeni. Ako bi rudarska oblast vršila svojo dolžnost, tedaj bi jih že zdavnaj ne smelo biti več v Jugoslaviji. Tako pa ne samo, da služijo še nadalje v Jugoslaviji, jih Trboveljska družba še očito protežira na škodo

domačinov. Še več! Pred kratkim je bila družba zavrnila prošnje slovenskih rudarskih inženirjev z opombo, da nima nikakega prostega mesta zanje. Treba je seveda čuvati vse te Schneiderje, Raabe, Kecke, Koche itd., kateri so se že za časa svojih študij odlikovali s tem, da so kot buršaki metali iz leobenske montanistične visoke šole slovenske dijake, kateri so morali potem drugje nadaljevati svoje študije. In tako doživljamo slučaje, da se upajo ti protežiranci javno sramotiti naše ljudi, kot je to nedavno storil asistent Kobilka, ki je na najbolj surov način dejansko napadel podrejenega mu domačina-Slovenca, ne da bi pretrpel najmanjšo kazen. — Kaj dela rudarska nadzorna oblast? Ali ne obstojajo zanje naredbe, ki jih je treba v zadevi inozemcev izvrševati? Kaj bodo rudarski uradi potrdili tudi gornja najnovejša imenovanja? Ali mislijo izvajati zadevne naredbe? Ali hočejo poučiti Trboveljsko družbo, da ne sme nekaznovano našim ljudem biti v lice? Greben, ki je zadnje mesece Nemcem zrastle, je treba postriči!

Orjunaši! Podpisujte deleže „Ekonomske Orjune“!

Oče, je li res, da ministri kradejo?

V zagrebškem humorističnem listu »Koprive« sem čital šaljkivo, ko vpraša otrok svojega očeta, da li je istina, da ministri kradejo? Ne-pokvarjenemu otroku se je zdelo kaj sličnega nemogoče, kar mu je pa odgovor očeta v polni meri potrdil. Oče sam morda tudi ni vedel kateri, kje in kaj so kradli, ali današnje strankarsko časopisje ga je gotovo še v večji meri prepričalo o tem, kakor si je pa želel izvedeti od njega otrok.

Na žalost in sramoto jugoslovanske države, kakor tudi celokupnega poštenega naroda, se je za misel oprljela že vsakega posameznika in se že tako daleč vkoreninila, da je postala vsakdanja poulična in gostilniška govorica in si še tako trezno in preudarno misleč človek ne more več predstavljati drugega v naših vladah kakor korupcijo.

Rdečica sramu obliva vsakega poštenega državljana, kateremu je edina želja biti ponosen na svojo državo in domovino, ako misli na lo-

povščine današnjih partizanov. Dobrobit države in naroda je postal popolnoma postranska stvar; glavno vlogo igra partija in njeno bogato korito, iz katerega se krmijo kolovodje, ki skrbijo zopet za to, da kadar si nakopičijo dovolj bogastva, to korito neokrnjeno zapustijo svojim naslednikom, ki so jim do njega pripomogli in bodo še nadalje skrbeli, da jim bogastvo ostane zasigurano in ne pridejo na zatožno klop. V tej smeri se nadaljuje ta famozna organizacija dalje, dokler ne bo prešlo vse premoženje v roke partizanov in domovina v gospodarski propad.

Gospodarski polom države jih ne plaši, ker si svoje bogastvo osigurajo v različnih realnih vrednotah: v bankah, tvornicah, rudah itd., in če je treba tudi v inozemstvu. Ta skrb obdaja bolj male obrtnike, trgovce in posestnike, ki črpajo svojo dnevno ekzistenco iz prometa dobro urejene države.

Ako bode šlo tako naprej, si lahko že danes predstavljamo bodoče suženjstvo v drugi obliki, kakor je bilo ono, proti kateremu smo se borili stoletja in prelili potoke krvi, da smo končno prišli do osvoboditve. Oni poslanci, ki so deležni odpadkov z miz teh brezdomovinskih partizanov in prihajajo od časa do časa se jati obljube delavcu, obrtniku, trgovcu in kmetu, da s tem vzdrže njihovo potrepljivost in realizirajo bogastvo takozvanih državnih tatov, naj se zavedajo, da se je jelo svitati že v vseh vrstah in da po teh lestvah ne bodo več prišli do zaželjenega cilja — ministerskega fotelja.

Lahko je pridobiti bednega državnega službenca, upokojenca, invalida itd. z obljubljanjem tega, kar najbolj potrebuje, to je: primerne človeške ekzistencije zanj in njegovo družino, ker je danes že tako daleč, da vse prenese, če se mu le predoči končna rešitev njegove želje.

Ako bi se vsi zavedali, da je končna rešitev bede in pomanjkanja nas vseh od najvišjega uradnika do najzadnjega delavca, kakor tudi najmanjšega obrtnika do najvišjega industrijalca, edino v gospodarsko urejeni državi, kakršna bi naša Jugoslavija vsled svojih naravnih zakladov lahko že davno bila, bi ne bilo med nami več uradnikov, ki se sukajo za temi partizanskimi elementi, kakor solnčnica za solncem, in ravno tako ne industrijalcev, ki iščejo z bogatim bakšišem od slučaja do slučaja uspehe za svoja podjetja.

Naša sramota.

Dan za dnem čitamo v naših listih o izseljevanju našega delavstva. Mesec za mesecem beže tisoči naših sinov iskati kruha v francoske rudnike, v kanadske pragozde, v južnoameriške plautaze, na Novo Zelandijo in v Avstralijo. Državljeni naše države, ki je po svoji naravi tako bogata, da bi lahko preživljala še dvakrat toliko ljudi, kakor jih šteje danes, morajo ostavljati svoje rodno ognjišče, svoje drage in se kakor beraški Italijani potepati po svetu, služiti tujcem v kapitalistične namene in potem utoniti v tujem narodu. In nobeden naših listov, ki imajo toliko prostora za mlačno prazne strankarske slame, se doslej še ni spomnil te naše sramote vseh sramot. Tudi to je jasno znamenje našega vseobčega žalostnega stanja.

V naši državi, kjer imamo cele gore rud, kjer imamo v zemlji nebroj mrtvih kapitalov, kjer naše reke niso regulirane, kjer močvirja niso osušena, kjer ceste in železnice še po celih pokrajinah niso zgrajene, kjer so pristanišča do skrajnosti zanemarjena, v tej naši državi, ki je po obsegu le malo manjša kakor Italija s 40 milijoni prebivalcev, ima jih pa samo 12 milijonov — v tej državi je na tisoče ljudi brez posla in zaslužka!

V Ameriki je na stotisoče naših bratov, na stotisoče jih je drugod, 40 tisoč je samo Slovencev na Westfalskem, in mesto da bi vlada skrbeela, da se ti stotisoči naših ljudi vrnejo zopet domov, da naselijo

one naše pokrajine, ki so skrajno slabo naseljene in malo ali sploh nič obdelane, puščajo mirno brez zaslužka še tiste tisoče, ki so doma ter jih tirajo s trbulhom za kruhom v tujino!

To se dogaja šesto leto po osvobojenju v tisti Jugoslaviji, o kateri so se pred ustanovitvijo mislili vsi, da ne bo imela sama niti dovolj delovnih moči in jih bo morala še importirati. Toda ne dogaja se to v Jugoslaviji, pač pa v državi komične formule S. H. S. kajti v Jugoslaviji, ki komaj pride, bo dovolj kruha za vse. Tisto Jugoslavijo bo zgradila komaj naša mlada generacija, ki bo na grobovih sedanjih partizanov, ki so napravili iz naše države turški pašalik, postavila ponosen dom edinstvenega jugoslovenskega naroda.

Takrat bo tudi komaj konec sedanjih vaših sramot in največje sramote — brezposelnosti in izseljevanja. Takrat ne bomo pustili, da bi naši ljudje polnili blagajne Francozom, Amerikancem, Špancem in Nemcem. Domovina jih bo poklicala nazaj v svoje okrilje.

Vi pa, ki vas sedanje razmere tirajo z doma, ostanite zvesti tej domovini, čeprav je danes sužnja strankarskih strasti, instinktov in eksploatacij. Prišel bo čas, morda ni več daleč, ko zasije zora našega dne. Ko bodele čuli o tej zori, povežite zopet svoje borme culice in vrnite se, kajti naš dan bo tudi vaš dan.

Klerikalni poslanec Žebot prvobornik za pravice nemških in nemčurskih železničarjev.

Pod vlado »zakona, reda in pravice« je bil Žebot referent ministra saobračaja Sušnika o osebnih zadevah železničarjev. Samo njegova zasnuga je, da je bilo reaktiviranih nešteto nemških in nemčurskih železničarjev, popolnoma nezmožnih službenega jezika. Zatekli so se pod njegovo okrilje in danes smejo, če tudi proti zakonu, ki veleva, da ne more biti državni službenec, kdor ne zna službenega jezika, še naprej odjedati Slovencev izpred ust boljše kos kruha. Slovenci naj ostanejo tudi v svoji lastni državi ponižni hlapič ter naj molče, da bode tako zadoščeno vladi, ki si je menda v zasmeh pravici in resnici nadela ime »vlada zakona, reda in pravice«.

Ko je Žebota svoj čas nekdo potegnil, da se je odpeljala deputacija Slovenskih, reduciranih železničar-

jev v Beograd pred ministra prosit za zopetni sprejem, ni imel Žebot nujnejšega posla, kakor brzojaviti ministru: — V deputaciji železničarjev iz Maribora so sami Orjunaši in denuncianti, ne sprejeti. — Na drugi strani je pa znal vsako željo Nemcev in nemčurjev ravno tako pri ministru brzojavno izposlovati, kar svedoči sledeča brzojavka: »Minister Sušnik, Beograd. Direkcija drž. žel. je zavrnila prošnje za zopetni sprejem. Zadnjič si mi obljubil prevzeti moje petente. Zdjaj pa negativno, poročaj zakaj? Žebot.« — Poročilo pa je bi o tako kakor sedaj vidimo, da je bilo proti volji direkcije, ustreženo njegovim nemškim in nemčurskim varovanecem. — Zakaj? Samo zato, da pokaže, kako pojmujejo on in njegovi — zakon in pravico. Nemec in nemčur mu je vse, Slovencec nič. Ža-

lostno spričevalo za poslanca tudi tako zvane slovenske stranke.

Da si slovenski železničarji tako postopanje dobro zapomnijo, je gotovo. Posebno bodo pominili to tisti, ki morajo po zaslugi prečednega gospoda Žebota opravljati še vedno nižje posle, ker jim Žebotovi miljenici Nemci in nemčurji, nezmožni službenega jezika, zasedajo mesta, ki jim radi njihovih nezmožnosti in protidržavnega mišljenja že dolgo več ne pritičejo. — Potreba bi bila, da bi se znašel med železničarji v Mariboru drugi Skerjanc, da bi dobro rejena in pitana lica tega škodljivca železničarjev pošteno prebrinal. — No vse je mogoče, tudi to se lahko dogodi. Saj šteje naša organizacija precejšnje število krepkih in žuljavih železničarskih pesti, ki tega glinljivega tutorstva od strani Žebota nad Nemci in nemčurji ne bodo pozabili, temveč ob svojem času z obrestmi vred stotero poplačali. Kajti edino to, kar je v tem slučaju napravil Žebot, je vnebovpijoča nacionalna sramota in po drugi strani težke tisočake obsegajoča nacionalna škoda.

Se večja sramota in nacionalna škoda pa bi bila, če bi se pustili slovenski železničarji od Žebota še naprej farbat. Torej Slovenci, ki služite svoji državi pod okvirjem krilatega kolesa, naženite z vsakega vašega shoda in z vsake vaše prireditve separatističnega protidržavnega ter Nemce in nemčurje podpirajočega in oklofutanege Žebota. — On naj farba Nemce in nemčurje magari toliko časa, da bodo črni kakor je on črn in njegova nam slovenskim železničarjem tako krivična stranka.

PRODA SE

1krat oblečen
Orjunaški KROJ
proti takojšnjemu plačilu
Din 600.--.
Interesenti naj se zgledajo v upravi lista.

Kronika.

Uloga Orjune pri občinskih volitvah v Sv. Lovrencu na Pohorju. »Slovenec« od torka je prinesel po stari svoji navdi pod »Stajerski vestmi« tudi notico o izvolitvi klerikalnega župana v Sv. Lovrencu na Pohorju, kjer je bil prvotno izvoljen Nemeč, ki ga pa veliki župan ni potrdil, v kateri nesramno laže o ulogi Orjune pri teh volitvah. Mi smo svoječasno v našem listu zadevo že dovolj jasno opisali, na laž »Slovenca« pa hočemo danes na kratko še enkrat reasumirati faktično stanje. V Sv. Lovrencu na Pohorju obstojajo samo štiri skupine: Orjuna, ki družijo vse narodne in napredne tržane in tudi vedno nastopa kot taka, klerikalci, katerih je malo in imajo v svojih vrstah razne prav malo narodne elemente; socialni demokrati, ki niso narodni in Nemci, katerih je samo peščica, ki pa drže v svoji oblasti še lepo število nemčurjev, to je nezavednih Slovencev. Pri prvih občinskih volitvah, pri katerih Nemci še niso mogli nastopiti, je bil izvoljen za župana naš brat Pernat; klerikalci so dobili le malo glasov in niso odločili čisto nič. Ker pa so pri letošnjih nastopih tudi Nemci, se je z naše strani hotela napraviti skupna kompromisna lista, po kateri bi bili Slovenci v večini napram Nemcem in socialistom. Ker naši tamkajšnji bratje ne pripadajo nobeni stranki in so samo Orjunaši, so hoteli tudi kot taki v zvezo. Po temeljitih pogajanjih je bila skupna lista tudi že sestavljena in bi se imela vložiti. Zadnji član, ko bi se lista bila morala vložiti, ker bi bilo potem prepozno, pa so klerikalci, ki so med tem na skrivaj pripravili drugo listo, vložili to, in ko je bila že vložena, sporočili Orjuna, da ž njo ne gredo skupno v volitve. Nekdo se je celo izrazil, naj zmagarje Nemci kakor Orjuna! Naši bratje vsled tega niso več mogli postaviti svoje liste in jo vložiti, ker je rok že s tistim dnem potekel. Tako se je potem zgodilo, da se naši niso udeležili volitev in zmagali so Nemci (8) in socialisti (4), klerikalci so dobili le 5 odbornikov. Za župana je bil z glasovi Nemcev in 1 socialistu izvoljen Nemeč. Veliki župan v Mariboru je volitev razveljavil in sedaj je bil z glasovi 5 kle-

Spominu Žarka.

Teško, nezdržno tepe nas čas; ki smo ljubili ga, šel je od nas; s svojim mladeniškim čarom in žarom, s svojo osebnostjo moško in jarko nas je zapustil mihi naš Žarko.

Satanska zloba, pekdenska sila krila mladostna mu je zlomila; ki je pred nami šel sokol naš mladi, ki nas je vodil k svetli svobodi, tiho zdaj sniva v grobi ograd.

Mirno počiva, ne vidi, ne sliši, kdo gospodari zdaj v naši hiši, v naši edini vsem domovini iz tisoč življenj žmakov zgrajeni, s krvjo najdražjih nam oškropljeni.

Bolj ko življenja, slajša noč groba: duš razdiralnih vlada zdaj doba, naše so vice, ječe, temnice; tedne zaprt ječi v Celju naš Mariko, dobro Ti v grobu je, dragi naš Žarko!...

O, pride že čas, meč zadene vas, naše svobode zle grobokope, starejo v prah osvete vas stope — nam ne bo vladal več Rim in ne Dunaj, to vam prisega — za padle — Orjuna!

Lj. 5. XI. 24.

Rad. Peterlin-Petruska.

rikalcev in 4 socialistov izvoljen klerikalca. To je dejansko stanje. Kdo je igral tu vlogo izdajalca, naj sodi javnost.

Nehajte že enkrat, nesramni lažniki! »Slovenec« od prošle nedelje je prinesel zopet vedoma debelo in ostudno laž, da se »Pribičevićeva Orjuna« in Srnao pripravljata na razbijanje shodov, ki jih bodo sklicali neradikalni ali nedemokrati. Mi smo že nešteto povedali, da s Srnao nimamo ničesar skupnega in kakšno je naše stališče napram Pašičevi in Pribičevićevi vladi. Se li prav nič ne zavedate, žegnani gospodje pri »Slovencu«, da se s takim pisanjem le smešite pred tistimi, ki čitajo tudi naš list in ki nas poznajo in teh je precej tudi izven naših ožjih vrst, in celo v vaših vrstah? Lažite, če že morate, vsaj tako, da ne bo vsak politični kratkosrajnik vedel takoj, da lažete.

Brat Angelićević pred sodiščem. Izgleda, da bo razprava proti br. Angelićeviću, kateri je v samobrambi potegnil orožje zoper hanooskega napadalca Zovka, pričela že dni, kar mi vsi želimo. Brat Bere se nahaja že več mesecev v preiskovalnem zaporu in izgleda, kot da se je doslej zavlačevala razprava proti njemu, kakor tudi proti našim bratom v Sloveniji, na kar smo že večkrat opozorili. Prepričani smo, da bo br. Bere oproščen in da bo v kratkem stopal ramo ob ramo z nami v borbi za našo veliko Idejo, do končne zmage.

Združeni Klero-komunisti so v Mariboru napadli br. Slavka Rejca, člana Mestne Orjune Ljubljana. Pretepli so ga tako nečloveško, da so ga morali prepeljati v bolnico, kjer še danes leži. Vidi se, da se sistematični boj proti našim članom nadaljuje. Nahujskani protidržavni elementi so se združili od Triglava do Vardarja in ni skoro dne, da ne bi bil kdo od naših članov napaden. Če pa poseže po samobrambi, ga pa zapro in držijo po več mesecev v preiskovalnem zaporu. Vse to se je vršilo pod vladno »sporazuma, reda, zakona in miru«. Upamo, da bo novo vlada, ki si je nadela ime »Nacionalni blok« v tem oziru pokazala več odločnosti. Opozorjamo pa na ta slučaj posebno še, ker se iz »Slovenca« in »Straže« sistematično širi lažna propaganda. Člani klerikalnih Prügelandov pa so sami sveti Jurji in sveti Martinji, vojščaki gospodovi. Paloti!

Komunistični napadi na našega člana. 26. pr. m. ob 23½ in 9. t. m. ob 2. uri zjutraj je bil br. Josip Sever, član Mestne Orjune St. Jakob-Krakovno-Trnovo od komunistov dejansko napaden. Prvič je bil napaden od komunistov: Franca Bercarja, Avgusta Slapničarja in neke Mici Slapničar, ko se je odpravljati domov. Drugič je pa bil napaden od Alojzija Japel, Josipa Krapeža in dveh neznancev, tudi ko se je odpravljati domov. Šel je mirno proti domu, popolnoma trezen in ne da bi koga zalil ali izzval. Vsi napadalci so notorni komunisti in so našemu bratu že večkrat grozili, tako da ni več varen življenja, posebno ker stanuje v Mestnem logu, čisto v samotni. Pozivljamo državno oblast, da ukrene potrebne korake proti nahujskanim komunističnim lopovom, sicer bomo morali poseči po samobrambi. Evo zopet slučaj, ko nas napadajo, potem bodo pa katoliško-separatistični lopovi tulili, da smo mi napadalci!

Separatisti raztrgali v Dubrovniku državne zastave. Na čast ameriške mornarice je bil Dubrovnik okrašen z zastavami. Ob jutranjem svitu so po neki zabavi 3. t. m. neki lopovi raztrgali 5 državnih in dve srbski zastavi. Troje ljudi je pa to zapazilo, nakar je bilo osmero lopovov aretiranih. Upamo, da je to zadnji zločin te vrste, ker bi v nasprotnem slučaju bili primorani drugi ljudje, da privedejo Radićevo bando k zavesti, ker je policija, državna in mestna, popolnoma odpovedala.

V Bajmoku je prišlo do krvavega pretepa med dobrovoljci in nadutimi nemškimi mladci. Incident so izzvali Nemci, ki so v pijanem stanju navalili na dobrovoljce. Izpajlenih je bilo več strelcov, a k sreči ni težje ranjenih. Policija je kot običajno prišla prepozno in aretirala dva Nemca; preiskava se pa nadaljuje.

V Petrovaradinu so Radićevići iz zasede napadli in težko ranili člana Orjune Dušana Gjerovića. Brat Gjerović je napadalce sicer prepoznal, toda Radićevića policija jih do danes ni še aretirala. V sličnih slučajih — samopomoči!

Rdečim apostolom in sejalcem sovražstva med delavstvom proti Orjuni in nacionalistom, še menda vedno ni dovolj krvi, kletvin in solz, ki so jih že zakrivali s svojim brezmišelnim početjem. Ni še končan zadnji akt trboveljske tragedije in še vedno ječe po temnicah oni zapeljani komunisti, ki so se dali nahujskati k poboji in klanju, pa že zopet hujskajo ti anonimni barikadnj revolucionarji na nove poboje. Nam je že več kakor preveč tega hujskanja mase proti nam. Zato opozarjamo resno na posledice, ki so, kakor se vidi baš pri Trboveljski žaloigri, nepregledne. Najboljše priče zato pa so prerani grobovi naših bratov in številni vaši sodruzi, ki še danes skupno z Orjunaši trpe radi vaše sebične demagogije v mrzlih celjskih zaporih.

Prepeluh, ta čudežni pojav na polju njivice slovenske domače politike, ki je tako bujno obrastla z vsem plevelom, je bil svoje dni socialist. Pisal je tedaj več ali manj slabe članke, v katerih je delil slovenskemu proletariatu z veliko Žilico Marksove nauke in ga pripravljaj po vseh pravilih »komunističnega manifesta« na revolucijo. Bil je že tedaj tudi hud sovražnik Srbov, teh »jugoslovenskih Piemontezarjev« in posebno pa še »Kara-Gjorgjevičev, starega srbskega knezjeva rodu, potomca praščijih pastirjev in trgovcev«. (Naši Zapiski I. V., str. 145). Jugoslovenstvo mu je pa bilo nedosegljiv fantom. Drugačnega naziranja pa je bil tedaj ta možak o presvitem cesarju Francu Jožefu, v katerem se čisto krije s svojim sedanjim delodajalcem Radićem.

V članku »Politiški paberki«, v katerem bi menda rad nekaj povedal o pokojnem dr. Kreku, kar se mu seveda ni čisto posrečilo, je prinesel tudi sledeči »patriotični« citat dr. Remnerja, avstrijskega socialističnega poslanca:

»In ker vsakdo ve, da Franc Jožef I. niti iz principa niti iz nagajenja ne zamahta nobenega naroda ali razreda, ker je to svoje mnenje o pravem času v Avstriji dokazal s sankcijo volilne reforme, vidijo brezpravni narodi in razredi Ogrske v njem ne govorniško figuro kruno proti parlamentu, temveč sredstvo, ki branijo z njim svoje lastne interese pred absolutizmom cenzusparlamentarizma, upanje na resnični demokratični konstitucionalizem in osvoboditelja od plutokratskega navideznega konstitucionalizma. Torej so brezpravneži v državi, ki kličejo po socialnem kraljevstvu.« (Naši Zapiski I. V., str. 180.)

O teh besedah polnih črnozloga patriotizma pravi g. Prepeluh, sedanji mirotvorni in čudotvorni apostol Radićevega republikanstva, da so »resnične in jasne«.

Prinesli smo gornjo njegovo izjavo, da se zamore vsakdo prepričati, koliko je vredno kramarsko republikanstvo g. Albina Prepeluha. In tak človek naj deli potem lekcije Orjuni, kar si je zadajč nekoč dovolil.

Najpopolnejše sredstvo zoper vse vrste revmatizma. Pred letom dni je otvoril biološko-bakteriološki laboratorij dr. Rahlejev, iznajditelj zdravila proti revmatizmu, Radio-Balsamica, katero zdravilo je do danes najboljšo sredstvo zoper vse vrste revmatizma. Zdravilo dr. Rahlejeva je priznано ne samo v naši državi, temveč tudi v inozemstvu kot najhitrejši in najradikalnejše sredstvo zoper revmatizem, o čemur pričajo priznanja zdravnikov in zahvalna pisma tisočero ozdravljenih bolnikov. Radio-Balsamica je osnovana na povsem novih principih ter je absolutno neškodljivu sru in ne ostavlja nikakih sledi ne na koži, ne v organizmu. Bolniki, kateri so se cela leta zdravili po raznih kopališčih, so bili po uporabi dveh do treh stekleničic tega čudotvornega zdravila ozdravljeni. Zdravilo se izdeluje in dobiva v laboratoriju Radio - Balsamica, Beograd, Kosovska ulica 43.

Brat Edo Bulat je napravil na Zagrebški univerzi vse izpite in rigorozno z odličnim uspehom. Čestitamo!

Spomenik za br. Radićevina je že gotov in se bo postavil na pokopališču v Tovariševu. Pri odkritju bodo sodelovali delegati iz vseh krajev Jugoslavije.

Spominjajte se naših žrtv!

Dopisi.

Jesenice. Sleherni, ki gleda brezvestna početja tukajšnjih nemških mogotcev pri K. I. D. pod patronažo samega generalnega ravnanja, se mora začudeno vprašati, kam plove to nekaj tako ponosno in ugledno industrijsko podjetje. Zdi se, kod da stremijo tukajšnji švabski mogotci samo za tem, da prej kot slej sami uničijo to podjetje, katero bi, ako bi bilo v rokah drugih vodij, moglo dati dober kruh in eksistenco mnogo tisočem naših slovenskih delavcev in uradnikov.

Ob redukciji delavstva smo povzeli ostre korake, da bi zajezili vsaj krivico, ki se je godila našim državljanom - delavcem; apelirali smo na najvišja mesta »tirovske vlade pravice«, vendar dosegli nismo drugega, kot to, da je bilo nekaj naših članov pozneje zasmehovanih nad našim neuspehom. — Da, celo vršila so se razna povpraševanja po tistih naših ljudeh, ki so aktivno posegli v krivično početje poletne redukcije. A vlada tzv. »reda in pravice«, ki je baš takrat oznanjala sveto svojo pravico ljubezni, je molčala na vse naše apele in proteste. Bili smo sicer uverjeni, da niti v najboljšem slučaju ne bo niti najmanjšega uspeha, pač pa nismo pričakovali, da bo dobila tukajšnja švabska gospoda od brezvestnih tirovskih matadorjev še mlajja, da se naj tudi nad nami nacionalnimi delavci znoši radi našega protesta.

Vprašamo upravni svet K. I. D., da li on ni dobil naše spomenice in kaj je ukrenil proti krivični redukciji; zakaj se ne da gen. tajništvo vodstva tovarne v roke možu, ki bi bil brezobziren napram vsemu in vsakemu od gen. ravnanja pa do zadnjega delavca? — Ni se čuditi, ako je delavstvo samo hotelo z silo odstraniti neupotrebljive direktorje, uradnike in mojstre, ker je pač vsak izmed nas delavcev že izprevidel grdo nakano, ki škoduje interesu našega delavstva in države. Tega pa ni uvidela tirovska vlada, ki je sedela v senci rimsko-švabskega internacionalizma in kateri je naš delavec bil človek druge vrste, to se pravi suženj Rima in švabskega imperijalizma.

Tirovski blagoslovljeni ministri hlinijo krščansko ljubezen do bližnjega a izvajajo pa sveto inkvizicijo iz srednjega veka!

Ali se še spominjate, tigri iz rimskega amfiteatra, kaj ste obljubljali nam delavcem, ko ste nas vlačili na volišča, da smo napolnili vaše skrinjice z našimi kroglicami? Ali veste, da obljuba dolg dela, menda pa tudi veste, da vas čaka ob novih volitvah kruto razočaranje, kakor je doletelo nas po zadnjih volitvah!

To v odgovor dotičnim gospodom, ki so povpraševali po tistih naših članih, ki so se udeležili posvetovanja o ukrepih proti krivični redukciji. Mi poznamo krščansko ljubezen do bližnjega kot bratje samo ene velike nacionalne Jugoslavije, dočim ste vi farizeji, ki si z judeževimi novci polnite vaše žepel Gorje Vam, ki nosite na jeziku ljubezen, v srcu pa hinavstvo in sovražstvo! —

Ljutomer. V eni zadnjih števil »Orjune« je skozi naš trg potujoč nacionalist priporočal kavarni »Sterman« da naroči poleg vseh mogočih listov tudi »Orjuno«. Tega kavarnar še do danes ni storil, pač pa si vzdržuje dosledno nemške natakariče. Zadnji čas je, da se tudi tukaj napravi red, kjer se zbirajo zadnji preostanki avstrijske dobe. Različni renegati, nemčurji in nemško govoreči »Slovenci« izzivajo in zavajljavo čez Slovence, sokole, nacionaliste. Za nje ne veljajo niti obstoječi zakoni. Dan na dan se popiva, igra in hazardira čez policijsko uro. Priporočamo pristojni oblasti da se s stališča reda in javne morale zanima za ta lokal, kakor tudi za slučaje, ko si neki izzivač Hrvat lasti pravice detektiva ter vdira v sobe potnikov in zahteva da se mu legitimirajo, češ da so člani Orjune. — Lastniku hotela in kavarne pa priporočamo da ako ni zmogel voditi podjetja krajevnim razmeram primerno naj vzame pot pod noge in jo ubere v smeri čez G. Radgonski most. Za vsak slučaj pa mu ponovno priporočamo, da si naroči naš list.

Vinarje. V »Ungarische-Schwaben republik« pri Konjicah pa straši! — »Kdo straši?« — Lanski čini Oskarja in Helene, ki romajo že čez leto dni po raznih sodnih in odvetniških pisarnah. Seveda ni šla cela stvar v državi SHS normalno naprej, ker bi to škodovalo tirovski politiki »reda pravice in dela«. Če se ovadi kakšnega Orjunaša, ga ta

koj vtaknejo v preiskovalni zapor in mesece mora čakati v luknji, preden se spozna pomota; ako pa se redno obtoži kakšnega Švaba, ki je nasprotnik vsega, kar mu smrdi po Slovanskem, pa se mora cela zadeva seyeda zavlačevati, da se nazadnje omili — ali roma celo v ad acta. —

»Dobro, ampak ta rešpekt vzbujajo gotovo Prihovčki zvon!« —

Mogoče, ker zastoj bi ne bil protestantski Oskar kupil zvona rijski cerkvi. —

»Hvaljen bodi... Martin Luther!« — Amen. —

Še enkrat o razmerah na Koroški meji. Že pred zadnjimi volivami v skupščino se je v nemških vrstah opazalo zelo živahno vrvenje. V vseh občinah so si n. pr. prepisali volilne imenike, šteli svoje in nemčurske glase, prerečevali pozicijo na vse strani in na vse zadnje g. Schauerja poslali v Beograd. Od tistih dob sem so postali veliko bolj samozavestni, opustili so vlogo tihega opazovalca in naskočili občino Sv. Lovrenc in jo dobili, ravno tako Rogatec, manj sreče pa so imeli v Konjicah, Celju, Pruju in v Mariboru. Iz njihovih nastopov se zrcali skrbno izdelan načrt in brezhubna edinstvo. Nemci in njih stari zavezniki nemčurji tvorijo nasproti naši politični razdrapanosti močno enotno falango. Oni ne poznajo strank. Taka neekonomična razcepjenost si špogamo samo Slovenci, za kazen pa podležemo pri volitvah. Nemško objestnost najbolj opazimo pri nemških trgovcih. Nositelje in glavno oporo nemške ofenzive najdemo v nemških trgovinah. Nemški turzerji se rekrutirajo izključno iz tirovskih slojev. Tukaj se nadihajo pangermanskega duha, katerega netiljo s pomočjo svoje trgovine dalje in za kojega stroške skrbe Slovenci. Od naše strani se to dejstvo vse premalo uvažuje, nasprotno, nekateri naših listov jim še naino dajejo zaščito. Na tem polju bi pa vsaj morali biti edini, pa tudi v kritiki tistih, ki jim posredno ali neposredno pomagajo v boju zoper nas. V boju za naš narodni obstanek moramo biti neizprosni proti vsakomur, ki nas zadržuje, ovira, škoduje našemu ugledu in kviri disciplino, najsi bo že Peter ali Pavel. Da se pri tem boju temu ali onemu pripeti kaj neprijetnega, tudi nebuja krivica, je razumljivo, na vse se ne more ozirati, je pač boj. Lahko pa se reče, da noben naroden delavec ne dela tega namenoma. Za storjene krivice so večinoma odgovorni lokalni informatorji. Nekaj se presliši, nekaj slabo razume in tako prispeje napadne vesti v širšo javnost. V zadnjem članku o razmerah na severni meji se je n. pr. prezrlo vse narodno delo koroške duhovščine in to radi Dermuza in Rabitscha in par nezavednih kondukterjev. Tudi na vse naše narodne železničarje smo pozabili. Rabitsch zaradi svoje nemščine še danes ni prav nič v strahu, čemu tudi, saj je kvalificiran. »Kaj nam pa morejo...« Kar se pa tiče učiteljstva in naših stražnikov ob meji, so pa tudi zelo častne izjeme. Eden izmed zadnjih g. Šori, je n. pr. štiri ure daleč prišel na volišče. Beseda »vsi« je potem takem le ne-ljub pogrešek v informaciji. Kar se pa tiče takozvane nemške liste je kriv le tiskarski škrat v uredništvu lista, ki je besede »nemško ali socialistično« stranko pretvoril v »ali pa« socialistično, kar je seveda nekaj čisto drugega. V tem smislu ni treba posebne korekture, kajti socialisti vseh narodov so zvesti svojemu jeziku, samo koroški so bili in so še tudi danes najhujši nemčurji. Iz tega vidika se jim ne dela prav nobena krivica, če se njihovo stranko imenuje tudi Nemško. Najhuje pa je užgal dotični članek gda. starešino fin. straže v Dravogradu. O tem možu nismo nikjer trdili, da je nemškutar, svojemu mnenju o njem smo le dali izraza v stavku: »Ta človek mora proč od meje« in pri tem tudi navzlic vsem ugovorom ostanemo. Mnenja smo namreč, da je kvar državnemu ugledu in da ne sodi na skrajno mejo organ, ki se v nerazodnem stanju izpostavlja za separatizem in ki najbolj narodni organizaciji na Koroškem preči z orožjem ter v uradni uniformi koleba po cestah in jarkih. Kaj naj porečejo juoci o državi, ki jo branijo taki starešine?! Ni naš namen, da bi želehli v javnosti tuje perilo, če pa je treba, pa se tudi tega lahko lotimo. Vemo pa že v naprej, da bo precej unazane vode.

Litija. Našim separatistom in komunistom naša »Orjuna« ne da več spati. Zato so se pričeli obregati

v posamezne naše člane in prijatelje naše misli, z namenom, da bi izzvali nepotrebne incidente, katere bi potem zopet zvrnili na »Orjuno« in s tem pripomogli blagoslovljenim in nerodno - rdečim generalom, da bi iz tega kovali nov političen kapital za se. — V tem se posebno odlikuje naš »Bizjače«, kateri na vseh koncilih in krajih išče incidentov z nami in člani naše organizacije, katere titulira po gostilnari z »Orjunaškimi barabami in svinjami« ter ščurva celo svoje politične nasprotnike na borbo proti nam, o čemur priča zadnji slučaj na »Pošti«, o katerem bo zadnjo besedo izpregovorilo sodišče. — Čudimo se možu, ki hoče v javnosti predstavljati narodnosocialističnega voditelja — in igrati ulogo naprednjaka, da mu je kar naenkrat stopila »protiorjunaška gonja« preveč v močgane, ter da je svojo ulogo kar naenkrat spremenil v ulogo političnega obkrova »Orjune«. — Gospodine! Če mislite v tem tonu pridobivati pristave za narodnosocialistični evangelij, se grozno molite! — Svetujemo Vam, da si vsak dan večkrat obivate z mrzlo vodo svojo vročokrvno anti-orjunaško glavo, in da pustite Orjunaše same raje v miru, ter dobro pazite na to, da se Vam ne zruši Vaš »generalški stolček« pod Vami vsled Vaše nerodnosti, in obnašanja proti nam, vsled katerega ste izgubili ves politični vpliv« med vsemi poštono in trezno mislečimi narodnimi socialci, ki kompaktno odobravajo pokret naše misli, ter najenergичnejše obsojajo Vašo protiorjunaško gonjo. — Dalje. Svoj čas je podaril naši organizaciji neki prijatelj naše misli 100 Din za kar se mu je organizacija zahvalila — kasneje pa je neki dan v gostilni pri Frankotu v pogovoru zagovarjal pokret naše misli, ter javno izražal da simpatizira z nami. Čast mu! To pa ni bilo povsede nekemu pretepaču, ki je zaposlen pri stavbah predilnice. Hotel je omenjenega dejansko napasti. Naj se pazi!

Mežiška dolina. Kakoršen oče takšen sin. Še ni preteklo dosti dni, ko je naša organizacija bila prisiljena priobčiti v »Orjuni« razna obkrovanja in napade na našo nacijo in državo Prusaka Ernsta Osiandra, že se moramo zopet javiti z novimi čini njegovega sina Karla. Karl Osiandor komaj 23 letni fant, je v svoji zagrizenosti optimal za Avstrijo, da mu ne bode treba, kakor se je izzrazil, služiti v »stinkende jugoslawische Armeec«. Dobil je pristojnost v obmejni občini Blato, ki je tik ob meji na Avstrijski strani. Dvakrat je že bil opozorjen, da se mora izseliti, a vedno je to nekako zaspalo iz nam neznanih vzrokov in tako ta gospodin še danes stanuje pri starših v Guštanju. Hodi samo v Avstrijo na različne nemško-nacionalne prireditve ter slavlja, ki so naperjena proti naši državi; tako se je upal ta dečko nastopiti pri nemški proslavi plebiscita celo v uniformi »Hackenkreuzlerjev«. Dvakrat je že tudi bil radi različnih političnih prestopkov od naših oblasti kaznovan; a vendar si ta človek upa prositi za dovoljenje, da sme nositi orožje! Bila mu je sicer ta prošnja odbita, a gospodič tega odloka nikakor ne vpošteva in ga nič ne ovira, da bi ne hodil s svojim očetom na lov, seveda s puško. Da bode že vendar enkrat nehaj s svojo nesramnostjo, obrnila se je naša organizacija oficijelno z obširno zahtevo na g. glavarja v Prevaljah, ki boče gotovo z energičnim nastopom razorožil to prostosko famillijo. Gotovo se potem ne bode čulo v Guštanju tako pogosto ostudno blatenje naše države in nacije. Tega mladega moža prav vreden pobratim je pa gotovo »Stefan« iz Prevalj. Tudi on se udeležuje vseh nemških prireditev, ki so naperjene proti naši državi in prav nič ga pri tem ne moti, da dobiva njegov oče pokojnino od naše države. Izrazil se je celo proti državnemu uradniku, ki ga je na to opozoril, z drzkimi besedami: »Če dobiva pokojnino moj oče, ne dobivam je jaz.« Ta človek se je v svoji brezposelnosti in zagrizenosti udeležil tudi odkritja spomenika nemških borcev v Velikovcu. A ta nesramnost in drznost mu je bila še premalo. Pri pregledavanju potnih listov upa si ta človek namenoma priložiti dve slike tega spomenika, ki nosi napis: »Krieger und Freiheits - denkmal Völkermarkt«, ker ve, da je to spomenik naše sramote.

Darujte za Šlajpahov fond!

GRADBENO PODJETJE

ING. DUKIĆ & DRUG

LJUBLJANA, BOHORIČEVA ULICA 24

Naš pokret.

Mestna Orjuna št. Jakob-Krakovc-Trnovo priredi v soboto, dne 15. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilni pri Kavčiču, Privoz 4, Martinov večer z godbo, petjem in običajno Martinovo gosko. Vabimo članstvo in nam naklonjeno občinstvo, da se ga v čimvečjem številu udeležijo. — Vstopnine ni.

Orjuna v Mariboru je po dolgem času vendar dobila primerne prostore v »Narodnem domu«, III. nadstropje (vhod zraven hišnika) in je tako omogočeno zopet redno poslovanje in uradovanje. Tajniške ure so vsak ponedeljek in vsako sredo zvečer od 7. do 8. ure. Tam imajo člani priliko, da dobe vse informacije, plačajo članarino in dr. nikakor pa ne pri posameznih bratih funkcionarjih v času, ko so zaposleni v privatnih službah!

Ustanovitev novih Orjun v Mariborski oblasti. V teku prihodnjih dni se ustanove v Mariborski oblasti nove Orjune v Slovenjgradcu, Šmarjah in v Velenju. V Dobrni se ustanovi poverjeništvu.

Občni zbor Orjuna Čakovca bo imela prihodnjo nedeljo 23. t. m. svoj občni zbor.

Sestanek v Oplotnici. Dne 2. t. m. je obiskal oblasni odbornik brat dr. Pivko naše člane v Oplotnici in obdržal z njimi sestanek.

Vesela Orjuna Sv. Bolfenk pri Središču. Mestna Orjuna Sv. Bolfenk pri Središču pripravlja veselicu v korist zletnega fonda za Beograd.

Bitolj. »Mesni Odbor Orjuna u Bitolju« na sledeči se način konstituisao:

I. Upravni Odbor: 1. Predsednik Mihailo St. Reljić, 2. Podpredsednik Spasoje H. Popović, 3. Sekretar Nikola Lozanić, 4. Blagajnik Momčilo Kincl, 5. Člani uprave: Vergilije Čulić, Filip Stefanović, Dragoljub Conić, Dragomir Filipović, Djordje V. Tomić.

II. Nadzorni Odbor: 1. Predsednik Dušan Matković, 2. Člana: Toma Dimitrijević, Arsenije Jovanović.

III. Zamenjenici: Člani: Božidar Petrović, Milorad Lj. Radosavljević, Miodrag Milutinović

Glavna skupščina akad. kluba Orjuna u Zagrebu održane 7. XI. 1924. Br. Čeliković otvara skupščinu, pozdravlja prisutne kao najsvetniji deo članova. Referise o radu kluba prošle godine, te ističe, da taj rad nije bio zadovoljavajući zbog nemarnosti prijašnjeg predsednika, koji nije posvećivao nikakove pažnje oko što boljeg napretka kluba. Zato apelira na prisutne članove da ovoga puta izaberu odbor, koji će svojim radom potpuno zadovoljiti cilju i svrsi akad. kluba ORJUNA.

Brat Bregant čita blagajnički i tajnički izveštaj koji se u celosti

prima. Zatim je podeljen apsolutorij starome odboru i prešlo se na biranje novoga odbora. Novi odbor konstituirao se kako sledi:

Predsednik: Čeliković Zvonko, phil.; potpredsednik: Kokotović Vlado, iur.; tajnik I.: Tomićeva Zlata, st. gl. šk.; tajnik II.: Valjin Petar, med.; blagajnik: Bregant Adolf, exp.; odbornici: Grubišić Slavko, Lovrić Ante, Kirinčić Vlado, Brusin Borivoj; Revizijski odbor: Fabjan Anton, Ostoj Ostojčić. Časni Sud: Pečković Marko, Begović Br. i Karlo Albert.

Nato je uzeo reč novo izabrani preds. Čeliković, zahvalio se članovima na poverenju, koje su mu iskazali, zatim je opširno govorio o radu, koji namerava poduzeti odbor. Nato je skupščina zaključena.

Oblasna skupščina Orjuna Novi Sad je sklicana za 14. decembra. Na dnevnem redu je med drugim volitev novoga odbora in konstituiranje delniškega društva »Vidovdan«. Bratskemu Oblasnomu odboru želimo obilo uspeha na trnjevi, toda veličastni poti naše Ideje.

Orjuna v Americi. V Južni Americi, posebno v republikah Čile, a tudi v Argentini, se je pričel naš pokret med tamošnjim Jugoslaveni zelo širiti. Do sedaj se nahaja sicer še le v povelju, toda številna pisma naših prijateljev in članov preko Oceana pričajo o zanimanju ki vlada med izseljenci za Orjuno. Opažajo se tudi značke in stvarili so se že ožji pripravljajni odbori. Ker dobro poznamo naše brate onkraj morja, smo prepričani, da bodo vsi, ki čutijo jugoslovensko vstopili v Orjuno, katera bo s svojim umom in svojimi mišicami povela narod v veliko bodočnost.

Protestna skupščina Orjuna Despot Sv. Ivan. Po aretaciji br. Pera Grujića radi samoozbrane je obdržala Orjuna Despot Sv. Ivan protestno skupščino, katere se je udeležilo čez 250 ljudi. Skupščina je odposlala protestno brzojavko ministertvu notranjih zadev in državnemu pravdnistvu.

»Vidovdan« od 9. t. m. prinaša tri lepe posnetke s četniških svečanosti v Skoplju. Prva slika nam predstavlja shod, na katerem je govoril predsednik Oblasnega Odbora Beograd br. inž. Radojlović. Iz slike se razvidi, kako sijajno je bil ta shod obiskan, kljub pritisku in terorju od raznih strani. Druga slika nam predstavlja Četnike in Orjunaše v skupnem nastopu pred cerkvijo Sv. Spasa. Tretja slika nam pa kaže br. Radojlovića v razgovoru z Nj. Vel. kraljem, kateremu br. predsednik razjasnjuje potek športne prireditve. Orjunaši! Podpirajte »Vidovdan« in naročajte ga, ker je poleg »Orjune« in »Pobede« edini naš nacionalistični časopis.

SEZNAMI ČLANOV. Kljub urgenci še do danes niso poslane seznamov organizacije: Sv. Lenart v Slovenskih goricah, Slovenska Bistrica, Braslovče, Ptuj-Breg, Polensak, Ormož, Pragersko, Gornja Lendava in pov. Poljčane. Pozivamo omenjene organizacije postediti, da to store takol.

Mariborski O. O. Orjune.

IZPOLNJEVANJE FINANČNIH OBVEZ. Oblasni odbor opaza, da se nekatere organizacije čisto nič ne brigajo za izpolnjevanje finančnih obvez napram oblasni blagajni. Ker nimamo Pribečevičevih in Mussol-

nijevih fondov, kakor nam očitajo naši nasprotniki in tudi ne nemških tisočakov, kot trdi »Straža«, smo navezani samo na naše organizacije in če se te ne vrše svojih dolžnosti, jih mi tudi ne bomo mogli. Pozivamo tedaj vse M. O., da pobirajo točno članarino, naročajo markice in razprodajo vse razglednice, znake itd., ki jim jih dopošljemo ter nam poravnajo račune. Za organizacije, ki ne bodo redno izpolnjevale svojih finančnih obvez, bomo uvedli v našem listu poseben sramotilni oder, kjer bomo objavljali njihova imena.

Mariborski O. O. Orjune.

Radičevsko-boljševiški semenj v Solinu.

Vse, kar mrzi državo in kralja, vse kar je najslabšega, vse to se je udeležilo pretekle nedelje Radičevskega shoda v Solinu. Zbralo se je 5-10.000 ljudi, ki so pričakovali na obali prihoda seljaškega tribuna, katerega pa ni hotelo biti od nikjer.

V povorki, ki se je razvila rano v jutru, je stopal tudi dr. Trumbić, prvi jugoslovenski minister zunanjih zadev. Kako daleč se je spozabil in kako globoko je padel mož, predsednik jugoslovenskega odbora, da se družijo z radičevsko družljjo. Vsak pošten in zaveden Jugosloven se mora s studom in gnjevom v srcu obrniti od nje in pljuniti na tla.

V tej trumbićevsko-komunistični manifestaciji so stopali tudi italijanski optiranci kličoč: »Živela republika!« in »Živela sovjetska Rusija!« Kje je avtoriteta državne oblasti, ki dovoljuje, da se tuji dr-

žavljeni vmešavajo v naše notranje razmere? Eden izmed teh italijanskih optirancev je celo dejansko napadel čehoslovaškega državljanu in ga krvavo pretepel, to pa samo zato, ker ni hotel vzeti republikanskega letaka. Najbolj značilno pa je, da so se tega shoda udeležili v velikem številu tudi državni uslužbenci, izmed katerih je bil eden radi žaljenja Veličanstva aretiran, pa se ga je takoj izpustilo.

Vse to se je godilo pod vlado reda, zakona in pravice. Tako daleč smo že prišli, da lahko vsak privandranec po svoji mili volji sramoti kralja in državo. Pozivamo državno oblast, da se vendar enkrat zgane in naredi takemu početju konec. Če se poslužimo samopomoči, bo pa zopet vpitje, da se gazi zakon in avtoriteta. Varujte jo torej, ker razen vlade in naše samo-pomoči ni tretjega sredstva!

Krvav napad Radičevcev na žandarmerijo v Novem Gradu.

Strahoviti prizori separatistično-boljševiške podivjane drhali.

V Novegradu severno od Zadra se je dogodil 1. t. m. zločin mase, pri katerem so sodelovale celo ženske, bodle orožnike z noži in jih mrcvarile.

Po poročilih, katere smo dobili, se je dogodek vršil tako-le:

V Šibeniku se je vršil 30. pr. m. italijani Radičev shod, katerega se je udeležila tudi petorica Hanaovcev iz Novegrada, ki so se 1. t. m. vrnili nazaj v Novigrad. Iz same jeze nad fiaskom, ki so ga doživeli v Šibeniku, so se napili in v družbi z drugimi odšli v »Seosko blagajno«, kjer so hoteli obdržati shod. Pri vhodih so pa postavili straže.

Mimo hiše sta prišla dva mladeniča, pevaje domorodne pesmi. To je zadostovalo, da so »stražarji« navallili na nju in pričeli vpiti: »To je vse Radičev! Republika je tu! Mladeniča sta na to odgovorila, da ne vesta nič o kakih republikah in sta protestirala proti omejitvi osebne svobode. Eden izmed »stražarjev« je zažvižgal, nakar je navallila tolpa kakih sto Radičevcev iz poslopja na nje s palicami. Ko so to moidoči pasanti opazili, so takoj obvestili orožništvo. Narednik Mučić je poslal na lice mesta dva orožnika, on sam pa je prvi odšel. Ko je narednik zašel v besno radičevsko maso, so pričeli vpiti: »Ubijte ga! Deli šajkača! Vsi naprejte!

In v istini so se vsi napadalci zbrali okoli narednika. Prvi ga je udaril s pestjo v glavo, drugi ga je pa zabodel z nožem v pleča. Cela ploha kamenja, palice, noži, sesuli so se na ubogega narednika. Napadalci so mu istočasno odvzeli puško z bajonetom in ga vrgli na tla.

Ko je ležal na zemlji, topli so ga s palicami, stopali so po njem, eden izmed njih je pa potegnil nož in zamahnil z njim proti narednikoveemu vratu, a v zadnjem trenutku je ta glavo odmaknil, tako da ga je zadela v ramo. Istočasno ga je neka ženska zabodla z nožem pod kolenom, nekdo drugi ga je sunil v trebuh, ostali so pa plesali po njem.

Medtem sta pa dospela ostala dva orožnika. Banditi so Mučića pustili, misleč, da je mrtev in nava-

lili na orožnika. V trenutku sta bila razorožena, lopovi so pa na vso moč bili po njima z vsemi mogočimi stvarmi. Ko se je nato nabrala večja masa ljudi, se je posrečilo orožnikoma v občem metežu izmuzniti se, nakar so ju v bližnji hiši obvezali.

Poživljeni Hanaovci so nato v mestu napadali tudi mirno jugoslovansko prebivalstvo; pri tem so par ljudi še precej težko poškodovali. Šele pozneje se je finančnim stražnikom s streljanjem v zrak posrečilo upostaviti red in mir v mestu. 13 oseb je bilo ranjenih, 23 razbojnikov so pa aretirali.

Taki slučajji se dogajajo pod geslom mirotvorne, čovječanske republike! A vlada »sporazuma, reda in mira« je odobrila pravila Novogradske Hanao! Ali misli oblast še nadalje tolerirati to protidrjavno razbojniško bando in omogočiti razbojnikom, da po mili volji žarijo in palijo po naših mestih v imenu »republike in bratskega sporazuma!« Pričakujemo, da bo neodvisno sodišče te lopove eksemplarično kaznovalo, od vlade pa, da to bando razpusiti!

ZRNA.

Slike in »pildki«. Pred kratkim je neko ščene nekaj bevskalo v svoji pasji potuhjenosti o slikah Nj. V. Kralja, ki so bile na tako nesramen način onečaščene v Zagrebu, češ da nacionalisti izrabljajo Kraljeve slike za svoje »politične« namene, da sirsavno je jasno, da so bile te slike — po zatrdilu tega ščeneta — polite s črnolom in potem strgane še le pred kratkim časom! Vsaj se poznamo! Slike so bile zares šele pred kratkim polite s črnolom in potem strgane od radičevskih klerokomunistov v Zagrebu! Mi o temu dalje ne bi niti pisali, da se to prase s svojim nečistim črnim rilcem v stvar ni obregnilo ter krulilo o tem incidentu tako, kakor pač prija politiki sorodne mu okoline! — Kako bi pač krulilo to prase, če bi omejene slike mesto Nj. Vel. Kralja predstavljale veren lik sedanjega naslednika zloglasnega »svetnika« Aleksandra Borgije ter bi se s temi slikami na tak način postopalo??? To bi krulilo, to bi se »kremžilo« ter zavijalo stvar seveda v korist svoje črne politike!!! D. K. P.

Službene objave.

Potujoči in brezposelni imajo navado, da iščejo podpore ali prosijo za posredovanje službe posamezne mestne odbore, oziroma molestirajo s svojimi prošnjami odbornike za časa njihovega zaposlenja v privatnih službah. Povdarjamo, da naše organizacije niso podpora družta ali borze dela, imajo pa tudi prepričla gmočna sredstva, če bi hotele vsakogar — in marsikaterikrat nevrednega — podpirati. V vseh drugih zadevah pa se je obrniti do tajništva v uradnih urah!

Domžale. Brat A. Kosenjak se je izgubil člansko legitimacijo, ki se s tem razveljavlja. — O. O.

Objave mariborskega O. o.

VSE M. O. ORJUNE opozarjamo, da poteče 20. t. m. rok za prijavo onih članov, ki se udeležijo politično-propagandističnega kurza Orjune za Mariborsko oblast, ki se vrši dne 7. in 8. decembra t. l. v Mariboru. Vsaka M. O. mora poslati na točaj vsaj dva svoja člana in pozivamo organizacije, ki svojih zastopnikov še niso prijavile, da to do označenega roka store. Poverjenike pozivamo, da se po možnosti udeležijo tečaja sami ali pa pošljejo koga drugega.

Mariborski O. O. Orjune.

Vsako

SREDO in SOBOTO
VELIKA PRODAJA

OSTANKOV

manufakturnega
blaga za skoro
polovično ceno

pri tvrdki **TEKSTILBAZAR** Ljubljana, Krekov trg 10, prvo nadstropje.

Pišite po cenik!

Po pošti razpošilljamo vsak dan!

OB LE KE
OB NA
OB RO KE
MESTNI TRG 5
OB ERNATOVIC

RESTAVRACIJA
RAŽEM
ŽABJAK, 3

Primorska kuhinja!
Prvovrstna vina!
Morske ribe!
ZMERNE CENE!

KARO-čevlji
Maribor, Koroška 19.

2-3 prazne sobe za pisarne

v pritličju se išče za takoj.
Cenl. ponudbe pod »Pisarniški prostori« na upravo lista.

Kupujmo in podpirajmo izvrstno
Kolinsko cikorijo
domači izdelek.

Parna pekarna Jean Schrey
nasl.

Jakob Kavčič, Ljubljana

naznanja, da ima vsak dan večkrat
priznana najboljše sveže pecivo.
Telefon šte. 158.

Kavarna
„EMONA“

Dnevni koncerti elitnega
salonskega orkestra.
Začetek ob 20. uri.

Bar EMONA

Otvoritev Zimske sezije
1924-25 meseca novembra.

Prvovrstni program:

Joseta Prince - Kitty Boss - Ossi
Grawald - Irma Kotty - Ninon
and Stello - Lansky Troupe -
Renée, hrvatska subreta - Svira
Pertelč Duo - Orig. Jazz-Band-
Razposajeni Gijuro.

Začetek programa ob 24. uri.

JAN FIALA
kavarnar in restavrat.

Kdor pa noče inserirati,
ta ne more konkurirati!

Amerikanska strojna olja
cilindrska olja
autoolja
bencin
surovine za svečarne
surovine za mlarne i. t. d.

„OLEUM“
družba z o. z.
LJUBLJANA
TELEFON ŠTEV. 910.

„ITO“ zobna pasta sigurno
odstranjuje močni
tobačni duh iz ust.

Preluknjače, predstavljive na 7 in 8 cm.
THE REX CO., Ljubljana.

Le oni, ki redno oglašuje,
ta sigurno napreduje!

B rez varljivega

20% popusta, pač pa po
najnižjih temeljnih cenah
se dobi

SLOVITO ANGLEŠKO SUKNO

samo pri tvrdki

Drago Schwab, Ljubljana.

ZAHVALA.

Zahvaljujemo se najtopleje vsem prijateljem in
znancem za mnogobrojne izraze sočutja in izkazana so-
žalja ob smrti našega nad vse ljubljenega očeta, starega
očeta in tasta, gospoda

IVANA MAJARONA
posestnika in trgovca v Borovnici.

Izrecno pa se še zahvaljujemo gg. zdravnikoma pri-
mariju dr. Jenkotu in dr. Šabcu ter vodstvu Leonišča
za požrtvovalno nudeno zdravniško pomoč in oskrbo, dalje
prečistiti duhovščini, cenj. gg. pevcem, Sokolstvu in do-
mačemu gasilnemu društvu ter vsem, ki so ga spremlili
v častnem sprevedu na njegovi zadnji poti.

BOROVNICA, dne 11. novembra 1924.

Žalujoci.

POOBLAŠČENI
DOBAVITELJ
VSEH
UNIFORMSKIH
POTREBŠČIN
OR. JU. NA.

LJUBLJANA

PETER CAPUDER
Dalmatinova ulica
Palača Vzunjena posojilnice

Zahtevajte brezplačen cenik, na-
vodila za mero in plačilne pogoje.

Zahvala in priporočilo.

Podpisana se zahvaljujem slavnemu občinstvu in
p. n. stalnim gostom za obilni posej in zaupanje, ki so
ga izkazovali mojemu prerano umrlemu soprogu gosp.
Alešu Zalazniku.

Obenem naznanjam, da bom nadaljevala gostil-
niško obrt v

restavraciji „PRI ŠESTICI“

in zagotavljam vse cenjene goste, da bodo istotako kakor
doslej, tudi vnaprej postreženi v popolno zadovoljnost.

Za obilen obisk moje restavracije se najvljudneje
priporočam z veseloščitovanjem

Terezija Zalaznik,
restavratka.

LJUBLJANA, 8. novembra 1924.

PODPISANA TVRDKA PRIPOROČA:

SADNE SOKE:

malinovec, citronado in sadni grog (punč).

AROME ZA NEALKOHOLNE PIJACE:

limonova, jabolčna, jagodova, malinova, mandljeva, marelična, nektar,
oranžna, rožna, mešane arome (tutti frutti), Vanile, Waldmeister.

ESENCE ZA ALKOHOLNE PIJACE:

Rum-esence različne vrste, konjak, hrušov, češnjev, kava, kumnova,
oranžna, pelinkovac sadjev, tropinov, brinjev, drožni itd.

SADNE ETERE

v raznih koncentracijah.

NAVODILA NA ZAHTEVO NA RAZPOLAGO.

SREČKO POTNIK IN DRUG

parna destilacija esenc itd. LJUBLJANA, Metelkova ul. 13.

SLOGRAD

Slovenska gradbena in industrijska d. d.

Tel. inter. 180. Tel. inter. 180.

Tehnična pisarna LJUBLJANA, Spodnja Šiška,
Frankopanska ulica 151.

Izvršuje: stanovanjske hiše, trgovska
poslopja, moderne industrijske zgradbe,
betonske in železobetonske konstrukcije,
vse vrste vodnih naprav na podlagi 25 let-
nih izkušenj. Specialiteta: železobetonske
cevi za vodne naprave in vodovod.

Zastopa: Patent Dr. inž. Emperger-a za
izvrševanje konstrukcij iz armiranega be-
tona z litoželeznimi vložkami za visoke
tlačne napetosti (kakor pri skladiščih,
„silo“-mostovih in podobno). Izdeluje:
vse vrste tehničnih projektov in statičnih
proračunov. Parna žaga.

SVOJI K SVOJIM!

Istotam se dobijo po znižani ceni nova dvokolesa, mali pomožni motorčki, šivalni stroji in
pneumatika ter se sprejemajo v polno popravo za emajliranje in poniklanje dvokolesa, otroš-
ki vozički, šivalni in razni drugi stroji. Prodaja se tudi na obroke. Ceniki franko.

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D.
V LJUBLJANI
prodaja

PREMOG

IZ SLOVENSkih PREMOGOVNIKOV
vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih
cenah premoگوvnikov za domačo uporabo kakor
tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo
INOZEMSKI PREMOG IN KOKS
vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno
prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne
in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog
in briquete.

NASLOV:

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D. V LJUBLJANI
MIKLOŠIČEVA CESTA ŠTEV. 15/II.

VESELJE IN ZADOVOLJSTVO

sije z obraza vsake gospodnje,
ko vidi snežno-belo perilo.
Z lahkoto in malo denarja
doseže to, ako kupuje vedno le

milo GAZELA

katerega se dobi v vsaki trgovini!

MERAKL

barve, mastila, lake,
kit, klej, emalje, čopi-
če in zalamčeno

čisti firnež

najboljše vrste nudi
tovarna

Medic-Zankl

d. z o. z.

Maribor Ljubljana Novisad

podružnica. centrala. skladišče.

Tovarne:
LJUBLJANA-MEDVODE

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

je najmodernejša urejena in izvršuje vsa tiskarska
dela od najpreprostejšega do najmodernejšega.

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene
knjige. — Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku.
— Brošure in knjige v malih in tudi največjih na-
kladah. — Časopise, revije in mladinske liste.

Okusna oprema ilustriranih katalo-
gov, cenikov in reklamnih listov.

Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne šole in srednje šole.
Risanko, dnevniki in beležnice.